

Jani Mikeln, direktor TOK Ravne — Prevalje

Na TOK Gozdarstvo Ravne je začel kot pripravnik leta 1979, po končanem študiju gozdarstva na Biotehniški fakulteti. Opravljal je naloge inženirja na obratu, vodje revirjev in vodje proizvodnje. Pri opravljanju teh del je utrdil strokovna znanja, si pridobil dodatne izkušnje in spoznanja, ki jih lahko da mlademu gozdarju le delo z ljudmi na kmetijah, posejanih v obliki celkov na koroških hribovih. 1. marca letos je bil imenovan za direktorja TOK Ravne—Prevalje. To dolžnost je prevzel v času temeljitih družbenih in ekonomskih sprememb. Ob tem nam je povedal:

»Res, da je to v času, ko razmere tudi gozdarstvu ne prižanašajo. Tako se v vsesplošnem prilagajanju novim razmeram spreminja tudi način vodenja. Upam pa, da bomo z lastniki gozdov našli skupni jezik in uspeli obdržati tisto, kar smo pod vodstvom Jožeta Logarja s trudom pridobili. Tako je glavni cilj našega dela še naprej:

— ohraniti zdravo okolje in racionalno izrabljati kmetijsko in gozdarsko zemljišče v zasebni lasti, ob spoštovanju načel pri gojenju gozdov in upoštevanju teženj gozdnega posestnika,

— pomoč pri dvigu standarda na kmetijah, da bodo kmetje tam zadovoljevali svoje in družbene potrebe.

Jani Mikeln, dipl. ing. gozd.

Potrebe kmetov so v teh časih velike. Problemi, ki ob tem nastajajo, morajo biti podrejeni dolgoročnim ciljem, ki jih upoštevamo pri gospodarjenju z gozdovi in njihovo večnamensko nalogo.

Pred nami je sprememba Zakona o gozdovih, ki bo prinesla v gozdarstvo in gospodarjenje z gozdovi marsikaj novega, tudi organiziranost gozdarstva. In prav je tako!

Pa vendar upam, da bosta pri organiziranju gozdarstva in zadrug premagala trenutne želje posameznikov razum in pozitivne izkušnje iz preteklosti. Mislim, da po reorganizaciji gozdarstva gozdarska stroka ne bo nič izgubila, celo pridobila bo. Marsikaj pa lahko ob tej ihti izgubi podeželje in hribovske kmetije. Prav lahko se zgodi, da bodo koroške obmejne kmetije podobne tistim na Tolminskem in Bovškem.

Želim, da si po treznem preudarku kmetje sami izberejo organizacijo, ki jim bo v korist, ki jim bo zagotovila obstoj in pripomogla k temu, da se bo kolo napredka še vedno vrtelo naprej.

GOSPODARJENJE

VIDENJA ORGANIZIRANOSTI KOROŠKEGA KMETA

Dobro leto dni so že prisotne razne razprave, kako naj bi se reorganizirala dosedanja kmetijska in gozdarska služba v celi republiki Sloveniji, toda o konkretnostih vemo le zelo malo, ker pač čakamo na mirodajno zakonodajo. Izšel je le novi zakon o zadružništvu, kateri določa in omogoča, da se kmetje lahko organizirajo svobodno v obliko, ki jim najbolj odgovarja.

Znana pa so tudi stališča kmečke zveze ter Zadružne zveze Slovenije, da naj se strokovna gozdarska kot kmetijska služba loči od komercialne dejavnosti. Strokovna služba naj bi bila javna pod okriljem republike, nikakor pa ne v sklopu delovnih organizacij. Torej zopet gremo v neko nadgradnjo ter odtujevanje strokovnjakov od proizvodno tehnoloških procesov, ki pa so prav danes najbolj pomembni.

Jasno pa je tudi stališče, da se ukine monopol pri odkupu lesa. Tozadevne kritike so opravičene, toda ne na račun gozdarjev, kateri smo se ravno tako leta in leta borili proti monopolu, ker smo tudi svoj les iz družbenega sektorja morali prodajati po plansko dogovorjenih cenah.

Iz vseh teh razprav in razmišljanj, ki so na našem TOK-u prisotna, je bilo na zboru kmetov 23. 5. 1990 sprejeto stališče naj se razmišljanja o bodoči organiziranosti

kmetov predložijo javno. Za nalogo so zadolžili mene. Ta naloga pa ni lahka. Dotakniti se moram zgodovine, katera pa v sedanjem času ni dobro pogrevati. Drugo vprašanje pa je: kakršnokoli razmišljanje zlijem na papir, vsem kmetom sigurno ne bo po volji.

Kot bivši direktor TOK in dober poznavalec kmečkega življa na našem področju, smatram, da res najlažje spregovorim o uspehih in neuspehih v teh 30 letih skupnega dela in prav tako o usodi bodočega pričakovanja. V obdobje do leta 1963 se ne bi rad podrobneje spuščal. Oblike organiziranosti so bile zelo različne, vendar vse precej krute do kmeta in to od agrarnih pretresov odvzema lastništva do dovoljenega minimuma, do obveznih oddaj tako hrane kot lesa, do javnih gozdarskih služb, do gozdarske milice itd. Takšna so bila pač povojna leta iz detajlno porušene Jugoslavije. Takšna ravnanja pa so pustila tudi dolgoročne posledice, ki smo jih v zadnjem času komaj spravili na neko normalno raven. Najhuje je bilo, da so se skoraj vsi mladi kmetje zaposlili v industriji in si tam poiskali svojo socialno varnost. Pri vsem tem pa moram poudariti, da je kljub neštetim slabostim bilo tudi nekaj dobrega. Dobili smo nov gozdarski zakon, ki je prepovedal vse golosečnje in prav tako tudi prekomerne sečnje, ki so bile v starojugoslovanskih modelih v praksi (posek do 3. cole).

Manjše vrzeli so sicer v času planskih let še nastajale, vendar so se hitro omejile. To je bil ukrep, ki je za našo stabilno, dolgotrajno gozdarsko politiko pomenil zelo veliko. Danes ne vidimo več takozvanih frat — golosekov in so površine, razen v okolju Žerjava, kljub ekološkim problemom še kar dobro zaraščene.

Radi poudarjamo in tudi proslavljamo letnico 1963, ko je gospodarjenje s kmečkimi gozdovi prevzelo gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec v občini Ravne pa gozdna uprava Ravne in gozdna uprava v Črni.

Zavedali smo se, da poleg strokovnega dela prevzemamo odgovornost tudi nad kompleksnim razvojem podeželja nasploh kot tudi individualnega kmeta, ki je do takrat živel še v veliki revščini.

V pozitivni smeri se je začelo obračati že leta 1958, ko so gospodarjenje z gozdovi prevzele KZ, toda žal večjega napredka ni moglo biti, ker je pač denar odtekal drugam.

Zelo pozitivno je bilo, da smo končno strnili gozdarske strokovne vrste iz raznih vetrov (iz GG, KZ ter okrajne uprave) in se zavzeli za skupno gospodarjenje ne oziraje se na lastnino.

Problemi so nam bili popolnoma jasni, ker smo pač že vrsto let delovali na istem prostoru. Prvo je bilo potrebno poenoteno strokovno gledanje, kar sicer ni bilo težko. Druga predpostavka je bila težja in sicer z ugotovitvijo, da kmeta rabimo, če hočemo zadovoljevati vse potrebe v gozdarski proizvodnji in seveda v kmetijski, za kar kmet sploh obstoja. Jasno nam je tudi bilo, da je kmet nepogrešljiv subjekt v našem podeželskem prostoru, ki je zaradi specifične poseljenosti izredno zanimiv.

Zaradi tega je bil formuliran sklep, da moramo kmeta obdržati za vsako ceno. Temu mnenju so se pridružila tudi mnenja splošnih družbenopolitičnih struktur.

Sledile so akcije na izgradnji prepotrebne infrastrukture, katera je bila predpogoj, da o življenju na kmetih sploh lahko govorimo.

Zgrajeno infrastrukturo dobro poznamo zato uspehov ne bi našteval, omenim naj le to, da je vrednost vsega zgrajenega neprecenljiva. Samo vrednost gozdno kamionskih cest na TOK-u znaša 10-letni izkupiček od vsega prodanega lesa. Da o telefoniji in vsem ostalim ne govorimo. S tem ne mislim reči, da je vse to prišlo pač samo od sebe, ne, to je dal zbran dinar od kmečkega lesa. Ta dinar pa smo z dobro organizacijo znali krepko oplemeniti tako z lastno gradbeno dejavnostjo kot občinskimi skladi in seveda veliko pomočjo JLA, ki je bila praktično na vseh akcijah prisotna.

Največja pomoč nam gozdarjem, ki smo bili izredno ambiciozni so bila razumevanja vseh naših kmetov ter

podpora vseh samoupravnih organov, ki so bili soustvarjalci načrtov razvoja kot zaupanja v strokovni kader.

Smatramo, da so osnovne težave pogojev življenja na kmetih, ki so vezane na izgradnjo infrastrukture, premaganje. Prav tako so premagana v glavnem vsa vprašanja osebnega standarda, bivalnih prostorov in seveda kadrovskih vprašanj, ki so predpogoj vsega.

Danes stojimo pred drugimi vprašanji. Vprašanja, kako naprej?

Glavni problem je v načrtovanju proizvodnje tako gozdarske kot kmetijske, da bi le ta bila čim cenejša in kvalitetnejša. Zastaviti bo treba smotrne razvojne programe tako v gozdarstvu kot lesarstvu ter kmetijstvu v cilju predelave hrane v finalne proizvode. Možnosti je dovolj. Izreden ugled in tradicijo imamo s proizvodnjo suhomesnatih izdelkov, ki gredo izredno dobro v prodajo, do raznih mlečnih izdelkov — sirov, ki so še kako iskani toda žal nimamo urejene ne proizvodnje ne prodaje. Na zahodu so te atraktivne dopolnilne dejavnosti zelo donosne. Velike možnosti so na kmečkem turizmu in to v raznih oblikah, ki jih je vse premalo.

V gozdarstvu so vrata odprta na stečaj, toda ne le v razrezu hlodovine, ampak v nadaljni finalni predelavi raznih lesnih izdelkov.

Perspektiva je sigurno v dopolnilnih dejavnostih, toda takšnih, ki bodo prinašale dober zaslužek, ne pa samo delo, katerega je že itak preveč.

Torej možnosti so velike. Treba se je zanje zavzeti v angažiranju novih idej ter programov, ki bodo oživljali družinske kmetije in njih obstoj. Potreben je strokovni pristop tako v tehnološkem smislu kot komercialnem, ki je v današnji konkurenčnosti že pomemben.

Da pa bi bili vsem tem nalogam kos, si dovolim predlagati organizacijo kmetov, ki bi bila res njihova, to je ZADRUGA preko katere bi pokrili vse želje in potrebe našega kmečkega podeželja ter kmeta samega. Organiziranost, ki se mi zdi najbolj prikladna našim specifičnim pogojem ter potrebam, bi lahko bila tudi takšna:

DELOVNI OSNUTEK ORGANIZIRANOSTI

»GOZDARSKO KMETIJSKA ZADRUGA«

I. OBSEŽNOST — TERITORIALNA

Pokriva kmečko področje cele občine (lahko so tudi drugačna razmišljanja, vendar niso racionalna). Sedež ZADRUGE je na Prevaljah.

II. PREDMET POSLOVANJA

1. promet z lesom ter finalnimi proizvodi iz lesa
2. proizvodnja v gozdarstvu — sečnja in gojenje gozdov
3. predelava lesa na lastnih kapacitetah in kapacitetah ZADRUGE
4. vzdrževanje gozdnih prometnic
5. pospeševanje kmečkega turizma in prodaja njihovih kapacitet
6. promet z mlekom, mesom ter ostalimi kmetijskimi proizvodi
7. lastna trgovina za potrebe svojih članov
8. odkup in prodaja gozdnih sadežev
9. organizacija razvoja dopolnilne dejavnosti na kmetijah
10. skrb za kompleksen razvoj podeželja — vasi v smislu kulturnih, etnografskih ter ostalih etičnih vrednot.

III. PROGRAM — KAJ NUDITI ČLANOM — KMETOM?

- zasiurati trg — prodajo vsega lesa ob vsakem času in po najboljših tržnih možnostih
- možnost prodaje lesa v lubju
- predvidene količine okroglega lesa, ki naj bi prišle v odkup so 26000 m³ iglavcev in 1000 m³ listavcev

4. plačilni pogoji so 15 dni po dopremi lesa
5. zavarovati je treba akontacije za les ali organizirati odkup lesa ob kamionski cesti
6. odkupne cene formirati na tržnih principih
7. strokovna služba mora biti organizirana racionalno, prav tako služba administrativnega ter knjigovodskega pomena, ki mora biti organizirana na enostavnih oblikah dejanskih potreb
8. prevoznitvo lesa organizirati najbolj racionalno in omogočiti vso konkurenčnost
9. organizirati racionalno odkupno mrežo vseh kmetijskih in gozdarskih proizvodov s predpostavko uveljavljanja tržnosti
10. organizirati trgovino v smislu prodaje kmečkih proizvodov in prav tako nabave kmetijskih kot gozdarskih potrebščin
11. komercialne dobičke deliti ob periodičnih zaključnih računih in to po principu vloženega prispevka
12. organizirati vzdrževanje cest tako v polletnem kot v zimskem času, potreben denar je treba pridobiti tudi od vseh ostalih uporabnikov naših cest
13. načrtovati interesantno dopolnilno dejavnost na kmetijah, jo prepeljati do uspešnega obratovanja in tudi prodaje tovrstne proizvodnje. Poudarek mora biti na razvoju kmečkega turizma, predelave hrane ter predelave lesa. To so dejavnosti, ki so več ali manj že v praksi in imajo svojo tradicijo in prav tako niso problematične glede na ekološko negativno obnašanje.
14. Člani kmetije se morajo v ZADRUGI počutiti dobro tako, da imajo interes biti v njej in z njo tudi tesno sodelovati.

IV. ZAKLJUČKI

1. V organiziranju nove ZADRUGE vidim nujnost, ker v osnutkih novega zakona o gozdarstvu predvidevamo korenite spremembe. Želim, da bi kmetije te spremembe občutili le s pozitivne strani zato razmišljam, kako se organizirati, da bi bilo zagotovljeno normalno delovanje vsega, kar je bilo dosedaj dobrega. Možnosti v hitrejšem razvoju so in prav tako so možnosti za boljši jutrišnji dan. Nenazadnje si želimo tudi to, da pri prometu z lesom ne bi bilo anarhije in, da bi vsi kmetije bili s prodajo svojih proizvodov zadovoljni.
2. V razgovoru s kmeti prihaja do dileme ali organizirati ločene ZADRUGE za gozdarsko in kmetijsko dejavnost ali jih spraviti pod eno streho, o čemer je govora že vrsto let. Presojam prepuščam kmetom. V mojem predlogu govorim o eni ZADRUGI, ki je čista, kmetova, gozdarska, kmetijska, katera ima veliko prednost v pocenitvi poslovanja in s tem manjšimi stroški za kmetia.

3. V novo nastali ZADRUGI vidim veliko pozitivnega. Program je sicer zelo obširen, nekdo bi rekel preglo-mazen za današnji čas. Toda osebno mislim, da gre za organizacijo, ki je širšega družbenega pomena (obstoj podeželja z njihovimi subjekti vred) in končno tudi 650 perspektivnimi kmeti, ki jim je treba pomagati predvsem na tehnološkem razvoju kot komercialni uspešnosti, ki je v težki konkurenci še kako na udaru. Končno pa smatram, da smo v organizacijah sposobni biti konkurenčni tudi slehernemu privatniku, samo, da nas družba postavi v enak položaj tako pri davčnih pogojih kot tudi birokratski režiji. Produktivnost smatram, da ni problema, lahko jo močno povečamo, potrebno je urediti le pošteno nagrajevanje. Zalagati se je treba za konstruktivno delo in rezultati ne morejo izostati.

Prispevek sem napisal na željo kmetov, ki jim bo kot delovni pripomoček pri nadaljnjih obširnih razpravah in bo mogoče le prispeval k treznejšemu odločanju posameznika. Pri kmetih je pač zakoreninjeno nezaupanje, ki se je formiralo že v davnih zgodovinskih časih in tudi upravičeno.

Stališča so osebna in izhajajo iz 35-letne prakse z vodilnega položaja kot šefa gozdne uprave in direktorja TOK gozdarstva Ravne. S kmeti sem vseskozi živel, sploh pa zadnjih 27 let, ko sem se konkretno ukvarjal z njimi in reševal vse probleme, ki so se pojavljali.

V vsem mojem službovanju sem jim želel samo dobro. Še v tako kruti zakonodaji smo našli skupen jezik in prišli do legalnih rešitev, tudi do posameznih uspehov.

Kmetje priznajte, da rabite strokovno pomoč tako v gozdarstvu kot kmetijstvu seveda pod pogojem korektnosti in poštenosti pri opravljenem delu. 27 let smo skupaj krmarili to občutljivo kmečko barko, poudariti pa moram, da smo jo krmarili prilično uspešno, samo s pogojem, da so bili odnosi izredno poštene, odkriti. Ob tej priliki naj izklostim priložnost, da se zahvalim vsem kmetom za razumevanje in podporo pri skupnih akcijah, ki niso bile male in izredno pomembne za današnji nadaljnji razvoj.

Posebna zahvala gre vsem samoupravnim organom ter njihovim predsednikom, ki so se izkazali kot nesebični borci za solidarno enakopravnost do enakomernega razvoja nasploh.

Zahvala gre tudi vsem strokovnim sodelavcem tako na TOK-u kot GG-ju, ki so delili vse napore za čim hitrejšo ustvarjalnost, posebej pa se zahvalim vsem generalnim direktorjem (GG — LESNE) in predsednikom občinskih struktur, ki so pomagali kreirati usodo našega podeželjskega razvoja.

Jože LOGAR

USPEŠEN NASTOP LESNE NA SEJMU »AMBIENTA 90«

Na mednarodnem sejmu pohištva »AMBIENTA«, ki je potekal od 8. do 12. maja 1990 na Zagrebškem velesejmu, je nadvse uspešno sodelovala tudi Lesna z novostmi iz svojih proizvodnih programov.

Sejemska prireditelj »AMBIENTA« je specializirana manifestacija novosti s področja pohištva, stavbnega pohištva, reprovromaterialov za proizvodnjo stavbnega pohištva, strojev in opreme, proizvodov in opreme za notranjo ureditev in montažnih objektov.

Osnovni namen prireditve pa je predstaviti ponudbo pohištvene in lesne industrije s posebnim poudarkom na pravilnem vključevanju pohištva v stanovanjski oz. poslovni ambient.

Da bi vzpodbudili razstavljalce k čim višjemu nivoju kvalitete razstavljenih izdelkov, so organizatorji tudi letos ocenjevali in nagrajevali najboljše izdelke.

Na našem razstavnem prostoru smo predstavili večji del proizvodnega programa Lesne s poudarkom na novih izdelkih, kot so usnjena sedežna garnitura PAN, postelja LILI, sedežni garnituri C-23 in NINA pri oblaženem pohištvu, vrata INTERIER, POLAR in STILMA iz programa vrat, garderobni omari G-2 in UNIVERZAL iz programa TP Pameče.

Razstavili smo tudi HOBBY program (lepljene plošče in lamelna vrata) iz TSP Radlje-Podvelka, stenske obloge rustikal in talne obloge iz TP Pameče.

Vse razstavljene novosti so vzbudile veliko pozornost pri obiskovalcih, prijavi pa smo jih tudi strokovni komisiji zagrebškega velesejma za ocenjevanje.

S posebnimi vabili smo na sejem povabili vse naše večje poslovne partnerje s področja Slove-

nije, Hrvatske in dela BiH. Največ smo jih povabili v sredo 9. 5. 1990, ko smo priredili zanje poseben sprejem, na katerem smo jim strokovno predstavili vse novosti, poslovanje podjetja, naše cilje in tržne usmeritve, zapel pa jim je tudi oktet Lesna. Prireditelj je dobro uspela, saj so gostje ob manjšem prigrizku z zanimanjem prisluhnili vsemu povedanemu, še posebej pa so pozdravili nastop okteta in slovensko narodno pesem.

Uspešnost našega nastopa na AMBIENTI pa je zaokrožila odločitev strokovne komisije, da nam podeli kar dve od treh najvišjih priznanj in sicer priznanje MOBIL OPTIMUM za najuspešnejše razvit finalni proizvod lesne industrije v skupini stavbno pohištvo za pro-

(Nadaljevanje na 4. strani)

(Nadaljevanje s 3. strani)

gram SUMO vrat in priznanje MOBIL OPTIMUM v skupini notranje pohištvo za program HOBBY.

Pri programu vrat je to že druga zaporedna nagrada, če jo bomo uspeli osvojiti še v tretje, nam preide v trajno last, naš program vrat pa v najvišji možni kvaliteten razred na jugoslovanskem trgu. Hkrati je TP Prevalje tudi edini jugoslovanski proizvajalec vrat, ki se lahko ponaša s priznanjem MOBIL OPTIMUM, kot najvišjim priznanjem za kvaliteto izdelka pri nas.

Tudi za program HOBBY iz TSP Radlje-Podvelka je to priznanje velikega pomena, saj se pojavlja vedno več proizvajalcev s podobnimi programi, vendar se zopet samo mi lahko ponašamo s priznanjem za najuspešnejše razvit izdelek.

Dobljene nagrade so rezultat dobrega razvojnega dela in uspešnega sodelovanja strokovnih služb razvoja, marketinga in proizvodnje ter pomenijo veliko priznanje vsem, ki tako ali drugače prispevajo k uspešnemu razvoju, hkrati pa pomenijo tudi izziv, da ohranimo pridobljeni image uspešnih in kvalitetnih izdelkov in ga razširimo še na druge izdelke.

Nenazadnje je pomembno tudi to, da bomo znali pridobljena priznanja pravilno vnovčiti in nagrajene programe čim uspešneje plasirati na trg.

Silva Ledinek

HOBBY program

RAZVOJNO RAZISKOVALNO DELO V LESNI INDUSTRIJI

Moj kratek sestavek osvetljuje predvsem tehnični razvoj, to je razvoj tehnologij in razvoj izdelkov, področje marketinga; trženje in informatika pa so v tem delu le informativno predstavljeni.

Razvojno raziskovalna dejavnost zahteva poglobljene priprave in delo ustreznih strokovnih kadrov, teamsko izvajanje ter projektni pristop k zastavljenim nalogam, zato se uspehi ali neuspehi na tem področju kažejo na daljše obdobje.

Večletno prizadevanje vseh strokovnih služb na področju razvojnega raziskovalnega dela in še zlasti vodstva LESNE, da se v lesni industriji hitreje vključimo v napredne tokove razvitega sveta, že dajejo pozitivne rezultate, saj smo v zadnjih letih naše proizvodne programe naredili zanimive za zunanja razvita tržišča zahodne Evrope in tako vrednostni izvoz naših izdelkov znatno povečali.

To nazorno prikazuje grafični prikaz večanja izvoza od leta 1985 do 1990 v \$.

Razvoj bomo v prihodnje gradili pretežno na lastnem znanju, dopolnjevati pa ga mora sodelovanje s tehnološko naprednejšimi partnerji in z ustreznimi znanstveno raziskovalnimi in drugimi strokovnimi institucijami.

V podporo gornjim trendom podajam prikaz projektov, ki smo jih v letu 1989 in do maja leta 1990 opravili z zunanjimi sodelavci:

IZVAJALEC:

— I B E ELEKTROPROJEKT Ljubljana
— TEHNIČKI CENTAR ZA DRVO Zagreb

— LES CONSULTING Ljubljana
— I V A, klub računalničarjev in inform.,
— WILD, ZRN, Rietberg

— Z R M K Ljubljana
— B L I Ljubljana

— TMF Ljubljana
— E C M Maribor

— S O P Krško

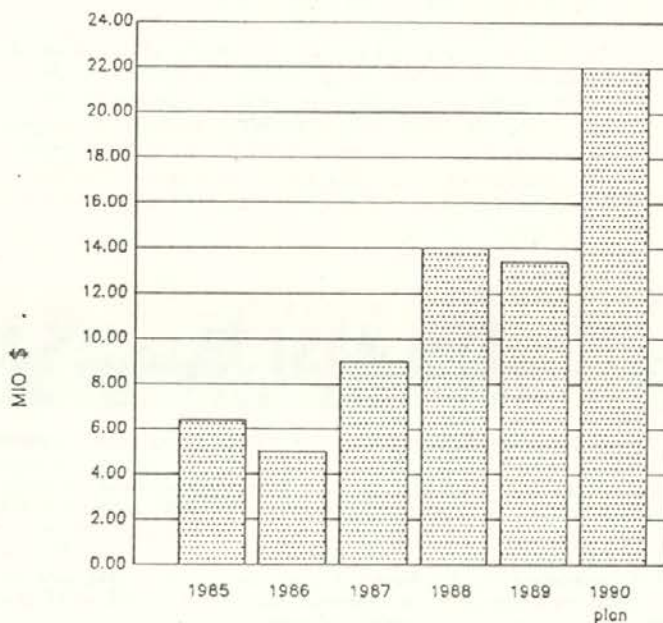
PROJEKT IN PODROČJE UPORABE:

Projekt rekonstrukcije energetike v TSP Radljah
Projekt nadaljnega razvoja programov za Radlje ter iskanje novih poti prodaje, razvoj lastne prodajne mreže
Projekt razvoja žagalnice v Vuhredu
Reševanje informacijskih sistemov v TP Prevalje
Projekt razvoja tehnologije vrtnik kril
Testiranje novih tipov oken
Projekt razvoja tehnologije izdelave oken in masivnih plošč
Projekt pohištva »M«
Razvoj drobnega gospodarstva v koroški regiji
Nadaljnji razvoj površinske obdelave masivnih elementov v Podvelki

— ITEO Ljubljana
— Jugoslovanska avtorska agencija dipl. arch. NIKOLIĆ Beograd
— O Z E H A Zagreb

Trženje izdelkov NOP
Postavitev BG sejma oblažinjene-ga pohištva in ostalih izdelkov LESNE
Tržna raziskava porabnikov kupcev stavbnega pohištva

GRAFIČNI PRIKAZ IZVOZA V \$ ZA OBDOBJE 1985 – 1990

Za izpolnitev razvojnih ciljev mora LESNA stalno skrbeti za krepitev razvojno raziskovalnih strokovnih potencialov v njej in zanjo.

V ta namen mora zagotoviti trajno last materialnih vlaganj v razvoj, stalen dotok mladih strokovnjakov ter sodobne metode dela pri teh nalogah.

Naša glavna naloga je stalno uvajanje novosti v obliki tržno zanimivih novih programov. Teorijo preživetja moramo premagati z inovativnostjo in kreativnostjo na vseh nivojih našega delovanja.

Usmerjamo se v naslednje programe:

- izboljšanje fizikalnih lastnosti ivernih plošč in pred konkurenco preiti na BIO program surove plošče,
- nadaljnja finalizacija OP plošč v tržno zanimive polproizvode ter končne izdelke pohištva,
- svetovni inženiring postavitve tehnologij proizvodnje ivernih plošč,

- doseči visok cenovni razred stilnih vrat v izvozu na osnovi satovja, panela in masive s pripadajočimi podboji,
- nadaljnja finalizacija furniranih plošev v najvišjem kakovostnem razredu polproizvodov in končnih izdelkov za potrebe pohištvene industrije in gradbeništva,
- ekskluzivni programi iz masivnega lesa smreke, jelke, bora in macesna: profili, fronte, plošče, lamelna vrata, elementi in končni izdelki za potrebe pohištvene industrije in gradbeništva,
- finalno obdelana okna v višjem kakovostnem razredu,
- sedežne garniture in vzmetnice višjega cenovnega razreda in namenski razrez v primarni proizvodnji z možnostjo nadaljnjih faz obdelave žaganega lesa

Jože STRES

Postelja Lili

Na letošnjem sejmu AMBIENTA smo razstavili posteljo LILI, posteljo, ki je načrtno izdelana po zahtevah trga. Na osnovi ankete, ki jo je izvedel marketing na sejmu, je bila postelja dobro sprejeta. Večina anketirancev, 70,6 %, jih meni, da tovrstnih ponudb na trgu manjka, kar nam potrjuje odločitev, da smo tržno vstopili v tisto področje prodaje, kjer se čuti pomanjkanje.

Ali postelja zadostuje kriterijem funkcionalnosti, desena, kvalitete in cene, jih je 88,3 % odgovorilo, da je postelja funkcionalna, 100 % anketirancev je bilo zadovoljnih s kvaliteto in desnom, cena pa je bila sprejemljiva za 70,6 %.

Torej, kakšna je postelja LILI?

Je postelja, ki je v celoti montažna in je kot takšna za transport zelo ugodna. Sploh je ugodna za tiste kupce, ki stanujejo v bloku in je zaradi ozkih stopnišč prenašanje večjih postelj (le te so ponavadi zelo težke) težko in problematično. Postelja je izdelana na principu vrtnega krila in je zelo lahka ter v celoti izdelana iz lesa. Sami jo doma z lahkoto sestavimo, vogale spojimo skupaj z matičnimi vijaki. Ravno tako jo preoblečemo doma, z v

Razstavi prostor Lesne, v ospredju postelja LILI

tovarni pripravljeno osnovno prevleko, katero moramo samo nastaviti na vogale, jo povleči čeznje in jo na spodnji strani okvira fiksirati s spojnima trakovima. Če se naveličamo ali poškodujemo prevleko, jo lahko enostavno snamemo in jo zamenjamo z novo. Prevleko lahko tudi operemo, saj je izdelana iz kvalitetnega bombaža. Postelja je še dekorirana z dekorativno prevleko na vzglavniku in prevleko, ki jo prekrijemo čez vzmetnico. Prevleki nam omogočata hitro in enostavno pospravljanje.

Projekt za posteljo je bil narejen v PI LESNA. Izdelali so ga konstrukter Janez ŠPOLJAR, gradb. tehn. Janja MAZNIK in dipl. arh. Rozalija LUŽNIK. Mizarski del so izdelali v naši učno-vzorčni delavnici, tapeciranje pa je bilo izdelano v vzorčni delavnici NOVE OPREME.

V kratkem bomo poslali na trg prvo poskusno serijo postelj, ki bo podala dokončno cenno izdelka.

Rozalija LUŽNIK

Gozdarstvo in zasebni lastniki gozdov — po določilih veljavnega zakona o gozdovih

Z gozdovi, ki so dobrina splošnega družbenega pomena, gospodarimo na temelju gozdarske zakonodaje. Korenine zakonskih opredelitev in omejitev pri ravnanju z gozdovi segajo v obdobje, ko so se pričele kazati negativne posledice nesmotrnega in nenačrtnega poseganja v gozdni prostor.

Prvi zakonski predpisi za ravnanje z gozdovi so bili gozdni redi. Na slovenskem ozemlju so bili prvi izdani v 15. stoletju. Eden najvažnejših je terezijanski gozdni red iz leta 1771, ki je veljal za Kranjsko, Kras in Istro. Prvi gozdni zakon za celotno slovensko ozemlje so izdali leta 1852. Dve leti po končani 2. svetovni vojni je prišel v veljavo splošen zakon o gozdovih, na osnovi katerega so posamezne republike oblikovale svoje zakonske predpise za ravnanje z gozdovi. Sledeči zakoni o gozdovih so v Sloveniji izšli leta

1961, 1965, 1974 in 1985 sedanji, katerega bo v bližnji prihodnosti zamenjal novi. Zakon o gozdovih vsebuje določila za gospodarjenje tako z družbenimi kot z zasebnimi gozdovi. Gozdar je dolžan ravnati v kmečkem gozdu po zakonskih predpisih, vendar bi naj pri svojem delu ne videl le gozda, ki je samo del kmečkega gospodarstva. Obravnavati mora kmetijo kot celoto in, na drugi strani, individualno. Zakon določa prav tako pravice in dolžnosti zasebnih lastnikov gozdov.

Veljavni zakon o gozdovih iz leta 1985 bo doživel spremembe. Trenutno je še aktualno vprašanje odnosa med zasebnimi lastniki gozdov in gozdarsko službo, kakršen je bil uveljavljen na osnovi sedanjega zakona o gozdovih. Na kratko povzemam najvažnejše ugotovitve proučevanja odnosov na relaciji

kmet oz. gozdni posestnik in gozdar oz. gozdarska služba.

Za ocenitev uspešnosti sodelovanja med gozdarstvom in kmeti lastniki gozdov, je bila izvedena anketa na 68 kmetijah na območju TOK Gozdarstva Radlje. Razgovor z gozdnimi posestniki je bil narejen na 34 kmetijah na območju severnega Pohorja in primerjalno še na 34 kmečkih domačijah na območju Kozjaka. Kmetje so v razgovoru povedali, če in kako sodelujejo gozdarji pri prizadevanjih za stabilnost kmetije, v čem vidijo pomen gozdarske službe za svoj gozd in kmetijo danes in v prihodnje ter kako bi naj gozdarji delovali v kmečkih gozdovih v bodoče. Kmetje so izrazili tudi svoja mnenja o TOK gozdarstva. V odgovorih zasebnih lastnikov gozdov z območja Pohorja in z območja Kozjaka, glede

gozdarske službe v privatnem sektorju, so določene razlike, ki pa niso bistvene.

Anketirani kmetje so navajali kot pozitivne za utrjevanje stabilnosti kmečkih gospodarstev naslednje aktivnosti gozdarstva (naštete po pogostosti pojavljanja v razgovorih na kmetijah):

- izgradnja cest, ki so povezale kmetije z dolinskimi središči,
- organizacija izgradnje telefonskega omrežja,
- vsestranska pomoč, tudi z nasveti, pri novogradnjah oz. adaptacijah kmečkih hiš in hlevov,
- omogočanje najemanja kreditov in akontacij,
- celotno gospodarjenje z gozdom (pogozdovanje, nega), ki je za kmetijo največjega pomena,
- uvajanje kmečkega turizma,
- organiziranje različnih izobraževalnih tečajev za kmete in kmečke gospodinjice,
- zimsko vzdrževanje cest,
- sodelovanje gozdarstva pri organizaciji prevoza za šolarje.

Vsi anketirani kmetje s sedaj organizirano gozdarsko službo v zasebnem sektorju niso zadovoljni in ne vidijo njenega pomena za gozd in kmetijo danes in v prihodnje. Gozdarstvo v celoti odklanja 11 od 64 anketiranih ali 17 % kmetov. Na 83 % zajetih kmetij priznavajo pomen strokovnega gozdarjevega dela in tudi ob spremembah, ki jih v zasebnem sektorju gozdarstva napovedujejo, ne odklanjajo gozdarske stroke oz. službe.

Glavne opombe kmetov, ki so z gozdarstvom zasebnega sektorja in s TOK gozdarstva nezadovoljni se nanašajo na:

- monopolni položaj pri odkupu in prodaji lesa iz zasebnih gozdov,
- neustrezne cene lesa,
- slabo vzdrževanje gozdnih cest,
- neučinkovito informiranje,
- gozdarska služba je preobsežna,
- neenotno obravnavanje posameznih kmečkih gospodarstev.

Razgovori na kmetijah na območju Pohorja in Kozjaka so bili izvedeni pred letom dni. Zbrane ugotovitve o odnosu zasebnih lastnikov gozdov do gozdarstva službe so morda v tem trenutku že delno zastarele, kažejo pa, da se ob napovedanih spremembah v zasebnem sektorju gozdarstva, ki se bodo uveljavile z novim zakonom o gozdovih, med kmeti izraža pozitivno ali negativno stališče do gozdarske službe. Odnos do gozdarstva je odvisen od vrste izkušenj lastnikov gozdov z gozdarji oz. gozdarstvom, ki so jih imeli do sedaj. Tudi napovedane spremembe gozdarske zakonodaje ne bodo rešile vseh problemov na relaciji gozdarstvo in kmetje — lastniki gozdov. V interesu obojih in celotne družbe pa gotovo je, da gozdove ohranimo, omogočimo njihov razvoj in stabilizacijo. Stabilni gozdovi oz. gozdni ekosistemi pa pomenijo tudi stabilno hribovsko kmetijo, ki je ekstenzivno močno vezana na dohodke od lesa.

Jerneja ČODERL

Za uvod je vse udeležence nagovoril direktor GG Slovenj Gradec, dipl. ing. Hubert Dolinšek. Foto: Andrej Šertel

Prenesimo spoznanja iz pragozda v prakso

S tem motivom so imeli vsi gozdarski inženirji in tehniki zaposleni pri Gozdnem gospodarstvu Slovenj Gradec 24. maja, 1990 svoj strokovni seminar na gozdnem obratu Mislinja.

V zadnjih dveh desetletjih so gozdarski znanstveniki izsledili v pragozdovih in gozdovih, ki so kljub gospodarskemu izkoriščanju ostali še kolikor toliko naravni, veliko novih spoznanj, ki jih mora gozdar pri svojem vsakodnevem delu v gozdu poznati in upoštevati. Ta spoznanja je nujno potrebno prenesti v prakso, sicer lahko gozdarska stroka v teh ekološko zagatnih in preveč tehnološko naravnanih časih zabrede v hude težave.

Pred seminarjem v Mislinji so si vsi ogledali gozdni rezervat v Repiškem na območju gozdarskega obrata Radlje. V tem jelovo-bukovem gozdu, kjer je začela jelka propadati že pred dobrimi tridesetimi leti, so gozdarji pred sedemindvajsetimi leti prenehali s sečnjo vseh dreves, ne glede na njihovo vitalnost, kvaliteto in potrebe nege. Odločili so se, da bodo sestoj prepustili naravnemu razvoju in spremljali v njem vsa naravna dogajanja. Po tolikih letih mirovanja dobiva gozd pragozdne oblike in bo v prihodnje mogoče v njem izslediti marsikatero zakonitost, ki jo bo potrebno upoštevati pri vsakodnevem delu v slehernem gospodarskem gozdu. Iz karakteristike repiškega gozda je svojo diplomsko nalogo opravila Mika Medved, dipl. inž. gozdarstva, ki je svoje izsledke in strokovne zaključke razložila vsem navzočim seminarcem.

V Mislinji so udeleženci dojemali naraven razvoj visokogorskega gozda v gozdnem rezervatu Lovrenška jezera, ki je največji v Sloveniji, saj zajema s svojimi 531 ha del slovenjegraškega, mariborskega in celjskega gozdnogospodarskega območja. Temeljito ga je predstavil Jože Mrakič, dipl. inž. gozd. iz gozdnega obrata Ožbolt ob Dravi. Tudi on je

pred leti opravil svojo diplomsko nalogo iz preučevanja tega gozda.

Jedro strokovne vsebine seminarja je vsekoži luščil s svojimi razlagami prof. dr. Dušan Mlinšek pri Biotehniški fakulteti v Ljubljani, ki pozna problematiko gospodarjenja z našimi gozdovi in njihov razvoj še iz časov njegovega službovanja pri nas pred tridesetimi leti. Udeleženci so mu prisluhnili dopoldne sredi gozdov, popoldne pa v gozdarski koči v Komisiji. Predvsem je poudaril, da:

- moramo imeti gozdarji z naravo potrpljenje in da lahko le z majhnim in nenehnim strokovnim poseganjem v gozd dosežemo dobre uspehe;
- je možno vzgojiti zdrav gozd le na zdravih tleh in pri trajni naravni rodovitnosti, h kateri moramo neprestano težiti;
- je ena od naših glavnih nalog oblikovanje in snovanje pestrega sestaja z velikimi lesnimi zalogami;
- se moramo pri slehernem poseganju v gozd posvetiti vsakemu drevesu posebej, saj se v njem odseva vso njegovo rastno okolje in tudi tla, na katerih raste;
- je prvenstvena funkcija gozda njegova zaščitna vloga (varovanje, pritegovanje, zadrževanje in lokalizacija);
- je potrebno na vsakem koraku spoštovati raznolikost in drobno prostorsko raznoterost;
- da ima mrtvo drevje, panji in drugi ostanke silno pomembno vlogo pri ohranjanju rodovitnosti in da je potrebno gozdno higieno v bodoče gledati z drugačnimi očmi kot do sedaj;
- je potrebno pri dokazilu drevja posvetiti vsaj toliko pozornosti življenju v tleh kot v krošnjah;
- je potrebno pri gospodarjenju s slehernim gozdom upoštevati prebiralni princip (izpopolnjeno prebiralno gospodarjenje);

- je potrebno pri spravilu lesa bolj čuvati gozdna tla;
- je rešitev za slovensko krajino skupno gošpodarjenje z gozdom in vodami.

Ker imajo na svojem gozdnogospodarskem območju danes še največ pragozdnih ostankov gozdarji iz Kočevja, smo v goste povabili tudi njih. Tomaž Hartman, dipl. inž. gozd. je s svojim barvitim predavanjem pričaral življenje rajhenavskega pragozda v Kočevskem Rogu, Janez Konečnik, dipl. inž. gozd., ki je med slovenskimi gozdarji eden najboljših ustvarjalcev gozdne fotografije, pa je z barvnimi diapozitivi in odlično prilagojeno razlago prikazal udeležencem vrhunske slike, dokumentarne in umetniške vsebine.

Dan je bil zanimiv in naporen hkrati. Kakor ponavadi, je tudi tokrat zmagal čas — prehitro je minil. Tako hitro in zanimivo, da smo se na koncu ob razhodu pozabili zahvaliti mislinjskim gozdarjem za uspešno pripravo seminarja in njihovo gostoljubje. Spodrljaj popravljamo zdaj: Hvala!

Andrej Šertel

Med seminarjem je dipl. inž. Karel Hauser prikazal tudi talni profil s pomočjo zavrtane sonde. — Foto A. Šertel

LASTEN RAČUNALNIŠKO PODPRT INFORMACIJSKI SISTEM

V letu 1988 smo v takratni delovni organizaciji Lesna Slovenj Gradec sprejeli koncept razvoja novega računalniško podprtega informacijskega sistema (NRPIS). Za izvajanje tega koncepta so bile predvidene investicije: 1988 12 PC (z ustrezno opremo)

3 MIKROVAXE (z ustrezno opremo)
DECNET (komunikacijska oprema)

PONET (komunikacijska oprema)
1989 6 MIKROVAXOV (z ustrezno opremo)

X PC (z ustrezno opremo)
Na žalost smo v letu 1989 nabavili samo en MIKROVAX, ki smo ga namenili za razvoj aplikativnega softwarea.

Z reorganizacijo Lesne smo se znašli v popolnoma novi situaciji glede na zastavljeni koncept (imeli smo samo en MIKROVAX od devetih načrtovanih).

V začetnih dogovorih smo zagovarjali načrtan prehod iz starega v novi računalniško podprti informacijski sistem s skupnim razvojem za potrebe obeh podjetij (Lesna in

GG). To naj bi izvedli do 31. 12. 1990 leta. Pri tem smo upoštevali vse subjektivne resurse (razvojne, kadrovske, obstoječa oprema, ipd.).

V drugi polovici leta 1989 smo na osnovi odločitve komisije za delitev osnovnih sredstev fizično ločili strojno opremo za obe podjetji. Pri tem smo upoštevali vrednost strojne opreme. V tej razporeditvi je Gozdno gospodarstvo dobilo MVAX, Lesna pa VAX 750.

Z ločitvijo gozdarstva iz Lesne je bil iz dneva v dan večji pritisk na ločitev informacijskih sistemov.

Na sestanku 4. 11. 89 smo sprejeli pet variant prehoda računalniško podprtih obdelav z obstoječega skupnega računalnika VAX 750 na samostojni informacijski sistem gozdnega gospodarstva:

1. nakup aplikacijskega softwarea in instaliranje na MVAX
2. nakup strojne opreme (VAX 750) in instaliranje obstoječih aplikacij
3. obdelava na računalniku Lesne in razvoj novega lastnega informacijskega sistema (ne-

definirana strojna in programska oprema)

4. nakup IMB strojne in programske opreme

5. preprogramiranje in prenos obstoječih aplikacij z VAX 750 na MVAX z rednimi obdelavami na VAX 750 — Lesna do osamosvojitve z ustrezno razširitvijo MVAX (dodatni diski).

Predlagane variante smo ocenili na sestanku 30. 1. 90 in se odločili za drugo, to je nakup strojne opreme (rabljen VAX 750 in instaliranje obstoječih aplikacij). Ta varianta zagotavlja za to leto najmanj tveganj in je operativno najbolj sprejemljiva. Prehod lahko izvršimo največ v dveh tednih. Omogoča sigurno delo 3 do 5 let in strateško premišljen pristop k razvoju informacijskega sistema po znani organizaciji Gozdnega gospodarstva Slovenj Gradec.

VAX 750 smo kupili od Ljubljanske banke, Temeljne koroške banke Slovenj Gradec. Preselitev opreme smo opravili v dneh 19., 20. in 21. maju.

Mladen POTOČNIK

Črnjani so delali v Avstriji

Po neurjih v mesecu februarju so bili v gozdovih zahodne Evrope vetrolomi, ki so poškodovali precejšnje površine gozdov. Naši gozdarji so dobili ponudbe za saniranje stanja iz več držav. Glede na to, da smo za letošnje leto planirali manjšo proizvodnjo doma, smo sprejeli delo v Avstriji.

V gozdovih grofa Heinricha Orsinija Rosenberga na Obirju je v aprilu, maju in delno v juniju delala skupina gozdnih delavcev iz TOZD Gozdarstvo Črna. V tem gozdu je vetrolom poškodoval ca. 20.000 m³ gozda. Črnjani so obdelali nekaj več kot 2000 m³ poškodovanega drevja. 15 delavcev je dnevno odhajalo na delovišče. Od doma so odhajali ob 5. uri zjutraj, delo pa so zaključili ob 16. uri. Zaradi daljšega delovnika so imeli poleg rednega toplega obroka še en dodatni hladni obrok hrane. Delali so s stroji in napravami, ki so last tozda. To jim je prvi dan pri prehodu meje povzročilo precej neprijetnosti. Preden so opravili vse carinske izvozne — uvozne postopke je preteklo celih šest ur.

Pogoji dela so bili kljub nezahtevnemu terenu zelo težki, zato so za to delo izbrali delavce z izkušnjami in jih temu primerno tudi nagradili.

Ida ROBNIK

V prejšnji, majski številki VIHARNIKA smo objavili prvi del prispevka »Marketing in Lesna«. Tematika je seveda preobsežna, da bi jo lahko obdelali v nekaj kratkih člankih in prikazali v zadovoljivi celoti in medsebojni povezanosti posameznih delov in funkcij. Zato se moramo omejiti le na prikaz posameznih fragmentov sodobnega marketinga ter naše prakse, potreb in usmeritev.

Marketing in razvoj

Razvojni ali strateški marketing (za razliko od operativnega marketinga) je strateško upravljanje, gledano s stališča marketinga.

Marketinška usmeritev podjetja ni dosežena s tem, če je v podjetju organiziran poseben sektor ali služba s tem nazivom, temveč je prej filozofija, miselnost in vsakodnevna praksa, ki prevzema celotno organizacijo. Za lažje razumevanje primerjamo nekatere značilnosti proizvodne s prodajno in tržno usmerjenostjo:

	proizvodna usmerjenost	prodajna usmerjenost	marketing
problem	proizvodnja	prodaja	zadovoljitev potreb potrošnik
usoda	država-politika tovarna	trg	
cilj	izvajanje naloga	profit-danes	dolgoročna perspektiva
tip propagande	parada	reklama, razprodaja, nagradne igre	usmerjeno tržno komuniciranje image
menjava	distribucija	kupim—prodam—zaslužim	problemi—rešitev
uspeh	tone, komadi — rekord	tržni delež	pozicija
odločilni dejavnik	tehnologija	kapital	ljudje

Tržno usmerjena firma se obrača k resničnemu problemu, k namenu tega kar počne, to pa je zadovoljitev potreb. Zanima nas **za koga** in **za kaj** proizvajamo, oz. delamo to, kar je naša dejavnost. Zanima nas stvarna potreba tistega, ki odkupuje naše delo. Z zadovoljevanjem dolgoročnih potreb potrošnika skušamo za svoje podjetje doseči pozicijo, da bo z izvajanjem (proizvodnjo) družbeno smotrne dejavnosti dolgoročno zagotavljalo perspektivo. Smisel delovanja ni omejen le na profit, temveč posredno preko zadovoljevanja povsem konkretnih potreb potrošnika.

Znamenita je primerjava, da dober podjetnik ne proizvaja svedrov, ampak luknje, zato ker ljudje nimajo potrebe po svedrih, svedri jih zelo malo zanimajo, imajo pa potrebe po luknjah. Proizvodna usmerjenost je to, da pač narediš sveder, prodajna pa, da ga prodaš, tržna usmerjenost pa to, da zadovoljiš potrebo. Pomeni, da razmišljaš o potrošnikovem problemu in da ponujaš zadovoljevanje njegove potrebe, ki je na primer to, da hoče imeti v neki steni luknjo.

Stanovalec v stanovanju — hiši potrebuje luči, potrebuje svetlobo, čim manjše toplotne izgube pozimi, ne pretirano segrevanje poleti, želi si skladno obliko, barvo, material s hišo in okolico in okno, s katerim ob konkurenčnih pogojih in dodatnih storitvah te zahteve kar najbolj zadovoljimo. Tako imamo večjo možnost, da najdemo pot do potrošnika.

Dober izdelek je srce trženja, toda samo izdelek ni dovolj. Potrebno je najti ustrezno pot do potrošnikov, z dodatnimi storitvami (npr. z vgradnjo), svetovanjem, poslovnostjo ter informacijami na visoki strokovni, kulturni in moralni ravni

in tako doseči zadovoljstvo partnerja — potrošnika. Zadovoljen potrošnik je najboljši prenašalec dobrega imena in zagotovo bodočih nakupov (in obratno).

Marketing in razvoj programov

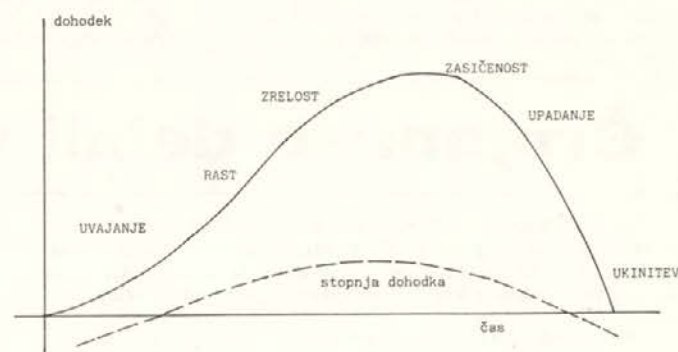
Spoznavanje in predvidevanje bodočih potreb skupin potrošnikov kot osnova za načrtovanje razvoja proizvodnih programov morda v Lesni ni bilo dovolj sistematično študirano, toda vpogled v naše programske usmeritve nam potrjuje, da so sedanje in bodoče potrebe potrošnikov v ospredju. Tako so (med drugim) usmeritve Lesne:

- izboljšanje fizikalnih lastnosti ivernih plošč in pred konkurenco prehod na BIO program surove plošče
- svetovalni inženiring postavitve tehnologij proizvodnje ivernih plošč
- ekskluzivni programi iz masivnega lesa smreke, jelke, bora in macesna: profili, fronte, plošče, lamelna vrata, elementi in končni izdelki za potrebe pohištvene industrije in gradbeništva.

Menim, da je prav HOBBY PROGRAM, ki ga v zadnjem obdobju razvijamo v TSP Radlje—Podvelka dober primer, kjer se upoštevajo potrebe sodobnega potrošnika. Program omogoča izdelavo (ali obnovo) kuhinje, garderobe, dnevne sobe ali drugih prostorov po individualnih potrebah in okusu, in pri tem vsak uporabnik tudi sam ustvarjalno sodeluje in se potrjuje. Prav na tem programskem sklopu je še veliko možnosti.

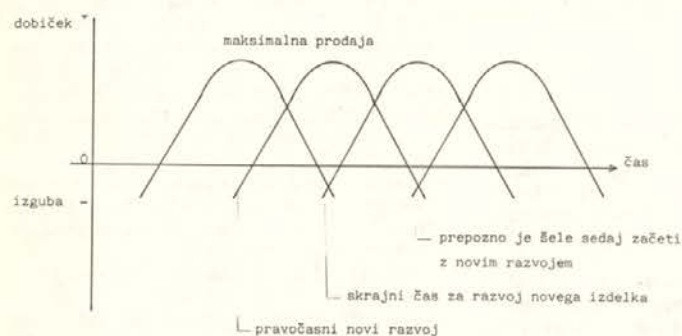
Lesna ima več skupin programov (žagan les, iverne plošče, stavbno pohištvo, masivni programi, pohištvo) v okviru vsakega programa pa je več izdelkov ali skupin izdelkov. Za program je značilno, da ima dolgo življenjsko dobo. Toda konkretne, otipljive potrebe potrošnikov se vendarle zadovoljujejo s konkretnimi izdelki in storitvami, zato šele z razvojem, proizvodnjo in prodajo izdelkov (z dobičkom) zadovoljimo tako potrebe potrošnikov kot lastne potrebe.

Znano je, da ima vsak izdelek svoj življenjski cikel, ki pa je različno dolg. Proizvod gre v življenjskem ciklu preko več temeljnih stopenj: uvajanje, rast, zrelost, zasičenost, upadanje, ukinitve. Glej diagram!

Najbolj negotova in občutljiva faza je uvajanje: prodaja je skromna, stroški po enoti visoki, dobiček majhen. A skladno delo marketinga, razvoja in proizvodnje lahko to fazo bistveno skrajša in tako kmalu dosežemo fazo rasti in zrelosti, v katerih so ekonomski učinki na trgu ugodni. Tisti proizvajalec, ki prvi začne in razvojno uvajalne faze opravi hitro in sistematično, ponavadi postane vodilni in si tako pridobi prednost. Spoznanje o življenjskem ciklu izdelka nam narekuje, da moramo vedno imeti izdelke v vseh fazah in seveda, da dovolj natančno vemo, v kateri fazi je posamezni izdelek (grupa izdelkov) in kakšni so tržni deleži, stopnje rasti in poslovni re-

zultati. To spoznanje je pomembno zato, da poslovno in razvojno politiko uravnavamo tako, da vlagamo dodatna sredstva v izdelke, ki imajo perspektivo in obetajo visoko donosnost ter, da ukinjamo tiste izdelke, ki so v pozni življenjski dobi. To si lahko ponazorimo z naslednjo skico:

V razvojni usmeritvi Lesne smo zapisali, da bi morali vsako leto zamenjati vsaj 20 % obstoječih izdelkov z novimi. Za realizacijo takih razvojnih ciljev je pomembno kooperativno vodenje podjetja in ciljno sodelovanje. V mnogih podjetjih, kjer ni takšnega sodelovanja, je lahko sicer vsak zase dober, podjetje v celoti pa slabo.
(dalje prihodnjič)

DURO HARAMIJA

Kako poslujemo

V mesecu maju so bili delavci gozdarskih organizacij seznanjeni z rezultati poslovanja v prvih treh mesecih. Količinske izvršitve planov so sorazmerno ugodne v večini TOZD in TOK razen v tozdu Gradnje, nasprotno pa so rezultati v večini TOZD in TOK negativni. Tudi skupni rezultat Gozdnega gospodarstva je negativen.

Ceprav samemu rezultatu ob četrtletjih ne posvečamo več toliko pozornosti, pa je zaskrbljujoče stanje na področju poslovanja z denarjem. Kot v vseh drugih podjetjih v Sloveniji imamo tudi gozdarji problem s plačevanjem naših kupcev. Tako smo si prisiljeni izposojati denar za poslovanje.

Težko je napovedati, kaj se bo dogajalo na področju poslovanja v naslednjih mesecih. Količinske plane bomo vsekakor izvršili, verjetno bo na planu tudi TOZD Gradnje, ki je v aprilu dosegel enako realizacijo kot v prvih treh mesecih. Že sedaj pa obstaja bojazen v nekaterih TOZD, da v zadnjem četrtletju ne bodo imeli več kaj delati, če si ne bodo našli dela izven svoje organizacije. Dejstvo pa je, da hlodovina je in bo konvertibilno blago in da bomo za dobro blago lahko našli kupce, slabo blago, kot je celulozni les pa bomo težko plasirali.

IDA ROBNIK

UVEDBA NAMENSKE PROIZVODNJE IVERNIH PLOŠČ

Naša gospodarska kriza, o kateri govorimo že precej let, se je sedaj začela konkretno kazati tudi v naših tovarnah in na rezultatih našega poslovanja. Prav v zadnjem letu so postajali naši kupci iz dneva v dan bolj zahtevni. Danes nam ne dovolijo niti enega samca tega spodrsllaja, ki so ga še pred leti zavestno spregledali, ali pa nanj sploh niso bili pozorni. Kupec zahteva danes funkcionalne in kvalitetne brezhibne izdelke, točno takšne kot je naročil, v določenem času in ustreznih količinah. Kupec mnogokrat že ob najmanjši napaki pretrga poslovne vezi z dobaviteljem, toliko bolj še če ima stalne probleme s kvaliteto nabavljenega materiala. Iz teh razlogov smo v TIP pristopili k reševanju problema plasiranja izdelkov in zagotavljanja kvalitete, ki bi najbolj ustrezala vsakemu našemu kupcu. Pričeli smo uvajati namensko proizvodnjo ivernih plošč, glede na vrsto nadaljnje obdelave in glede na potrebe posameznih kupcev. Osnovno izhodišče nam je bilo, da bi zagotovili specifično kvaliteto za vsakega porabnika in ne le neko povprečje za vse.

Poleg navadnih ivernih plošč redno proizvajamo že iverne plošče za kaširanje, ki jih prejema tovarna pohištva Garant iz Polzele. Z njimi redno sodelujemo na tehnološkem področju in s tem še bolj izpopolnjujemo našo tehnologijo na področju ivernih plošč za kaširanje.

Velik delež proizvodnje je odmerjen za proizvodnjo gradbenih oziroma vodoodpornih ivernih plošč, uporaba le teh pa glede na stopnjo razvoja v Jugoslaviji še zdaleč ni izrpana. Ocenjujemo, da se bo uporaba ivernih plošč v gradbeništvu v prihodnjih letih še povečevala.

Proizvodnjo enoslojnih ivernih plošč imamo s tehnološke plati osvojeno, vendar do sedaj ni bilo večjega povpraševanja za temi ploščami.

Poleg že omenjenih tipov ivernih plošč osvajamo tehnologijo za izdelavo ognjeodporne iverne plošče ter obarvane v različnih barvnih niansah.

1. Gradbena iverna plošča

Pod nazivom TP 100 proizvajamo gradbene iverne plošče, ki imajo boljše mehanske fizikalne lastnosti od pohištvenih. Povečana je tudi odpornost na vlago in druge atmosferske vplive. Proizvajamo vse standardne debeline, po naročilu pa je možno izdelati vse debeline med 8 in 35 mm. Plošče so lahko enoslojne ali troslojne, kot je običajno pri pohištvenih. Brušene so obojestransko in so primerne za vsakršno nadaljnjo obdelavo, kot je oplemenitenje, furniranje, tapetiranje in oblepjanje z vsemi vrstami laminatov. Namenjene so uporabi v gradbeništvu kot samostojni gradbeni elementi ali pa v kombinaciji z drugimi elementi in materiali. Možnosti uporabe so izredno široke, koristijo pa se predvsem:

1. kot talne obloge v novogradnji
2. pri sanaciji starih podov v vseh mogočih variantah kot so:
 - plavajoči pod
 - na starih lesenih podih
 - na lesenih podlagah in podobno
3. kot predelne stene v vlažnih prostorih
4. kot zunanje stene z ustreznim oblogo v montažni gradnji
5. za individualne betonske opaže
6. kot vse vrste stenskih in stropnih oblog v prostorih s povečano relativno zračno vlago
7. za pohištvene elemente, ki so izpostavljeni višji vlagi
8. za talne in stenske obloge bivalnih kontejnerjev
9. v ladjedelništvu kot elementi notranje opreme plovil

Uporabljeno je vodoodporno lepilo, ki daje plošči ustrezne lastnosti. Kvaliteta ustreza predpisanim standardom in se ugotavlja tudi po večurnem kuhanju.

Mehanske vrednosti teh plošč so za 30 % višje od pohištvenih ivernih plošč. Glede na emisijo prostega formaldehida pa imamo v programu tako E2 in E+ iverne plošče. Glede tega ustrezajo tudi najstrožjim zahodnoevropskim normativom.

2. Iverne plošče za kaširanje

Kaširanje je poseben postopek površinske obdelave pohištvenih elementov. Pri nas ima takšen postopek obdelave tovarna pohištva Garant. Pri tem postopku se na brušeno iverno ploščo najprej nanese kit in se zbrusi. Trd in gladek kit je podlaga za nanos laka, ki se nanaša valjčno. Iverna plošča za takšno obdelavo mora imeti zelo gladko in enakomerno površino, brez večjih delcev. Grobi delci na površini lahko povzročajo napake na obdelanem elementu ali pa že med postopkom obdelave. Pri robni obdelavi se ne smejo iztrgati niti najmanjši delci, ker z valjčno obdelavo ni mogoče zapolniti drobnih luknjic ob roku. Zaradi takšnih pogojev pri obdelavi ivernih plošč smo se mi odločili, da bomo posebej proizvajali iverne plošče, ki imajo bolj fini in kompakten zunanji sloj ter homogenejšo površino.

3. Enoslojna iverna plošča

Enoslojne iverne plošče imajo bolj grobo strukturo tudi na površini. To jim daje določen dekorativni izgled, zato so primerne za različne vrste oblog. Poleg tega so uporabne za vse namene, kjer gladkost površine ni tako bistvena. Proizvajamo lahko pohištvene ali gradbene enoslojne plošče, tako je tudi možnost uporabe mnogo širša.

4. Dekorativno obarvane iverne plošče

Ta tip plošče bi bil zelo primeren za stenske in stropne obloge. Na površini je vidna tekstura iverne plošče, istočasno pa ima plošča barvni odtенок. Predvidevamo, da bomo do konca leta osvojili proizvodnjo celotnega barvnega spektra za te plošče. Redna proizvodnja je predvsem odvisna od interesentov, ki bi te plošče uporabljali.

V TIP bomo še naprej širili in izpopolnjevali namensko proizvodnjo, saj bomo le s tem lahko dosegli hkrati nizke stroške in ustrezno kvaliteto.

Z namensko proizvodnjo želimo izboljšati rezultate poslovanja in se na vseh področjih približati razviti zahodni civilizaciji.

JOŽE PRIKERŽNIK

Informacija skupine

za spremljanje problematike

v Novi opremi

Zaradi izredno kritične situacije v Novi opremi je centralni delavski svet Lesne imenoval skupino, ki bi permanentno spremljala problematiko in iskala strokovne rešitve za izboljšanje stanja v NOP.

Nova oprema je začela poslovno leto 1990 z nekrito izgubo po zaključnem računu 1989, z veliko zadolženostjo in dejstvom, da obstoječa organizacija poslovanja ni ustrezna. Omembe vreden je tudi podatek o prevelikem številu režijskih delavcev (tudi proizvodna režija).

V mesecu marcu je bil pripravljen dogovor o reševanju problematike Nove opreme na osnovi povezovanja s TUS Slovenj Gradec, ki pa v TUS — ni bil potrjen. Tako je skupščina občine Slovenj Gradec podaljšala ukrep družbenega varstva do 18. 6. 1990.

Ekonomski položaj Nove opreme se še naprej zaostre. Prodaja konstantno pada (v mesecu aprilu se je praktično ustavila na domačem trgu kljub temu, da smo prisotni v večini prodajnih salonov). Prilivi so minimalni. V mesecu aprilu so znašali 2,5 mio din, kar pomeni povprečno 125.000 din na dan. V mesecu maju so nekoliko ugodnejši in znašajo do 21. 5. 4,5 mio din ali 345.000 din povprečno na dan.

Nastaja problem solventnosti (terjatve so večje obveznosti). Nekaj rezerve je sicer še v zalogah gotovih izdelkov in materiala. Zadolženost je visoka. Stanje 22. 5. 1990 znaša 28,2 mio din, kar je nekoliko manj kot 31. 3. 1990.

Dnevi blokade žiro računa so se naglo množili in bližali kritični številki. Skupina je menila, da je potrebno pridobiti sredstva za deblokado žiro računa Nove opreme, ker lahko pričakujemo določen priliv sredstev iz republiškega rezervnega sklada kot podporo za sanacijo razmer v tej tovarni.

V najkrajšem času moramo izdelati predlog nove organizacije poslovanja Nove opreme. V ta namen tečejo razgovori s potencialnimi soizlagatelji:

- s področja oblažjenega pohištva z Riessnerjem iz ZRN,

- za področje vzmetnic s Huklo na tujem tržišču in doma s Tovarno usnja — enota KO-SI.

Tudi za področje mizarske dejavnosti moramo poiskati možnosti sodelovanja s privatnim sektorjem, saj je naša cena mizarske ure precej nad evropskimi normami.

Glede na to, da oživitve prodaje na domačem trgu ni pričakovati vsaj do meseca septembra, je potrebno poiskati nadomestno prodajo na tujem trgu (tečejo razgovori o skupnem izvozu preko Unitexa na švedsko tržišče).

Položaj Nove opreme je zelo težak in je treba čimprej narediti poteze, ki bodo kratkoročno zmanjšale izgubo, dolgoročno pa normalizirale poslovanje Nove opreme oz. zagotovile njeno stabilno poslovanje vendar v ožjem obsegu.

Bojana Epšek

goslavija, drugo večje tržišče je ZRN, nato Italija in Avstrija. Trg zahteva, ne samo tuji, tudi domači, vedno nove proizvode, kvalitetni design, redne dobave. Spremeniti bo potrebno kadrovsko strukturo: več delavcev z znanjem in motivacijo zaposliti v razvojnem oddelku in v komercialni, režijske delavce, ki jih je preveč, pa zaposliti na ustreznih programih v proizvodnji. Izvoz bo potrebno povečati za 70 % do 80 %. Več bo potrebno spremeniti na področju financiranja: kratkoročne kredite, ki nas bremenijo z visokimi obrestmi, spremeniti v dolgoročne vire. V ta namen je delavski svet Lesne razpisal pogoje za prodajo obveznic, ki jih bodo lahko delavci Lesne kupovali po 1. 7. letos. To bodo kvalitetni lastni viri in osnova za najemanje ugodnih dolgoročnih kreditov.

Delavski svet je ponovno razpravljal o možnostih reševanja presežkov delavcev in sklenil, da mora vodstvo Lesne zagotoviti ustrezne programe za zaposlitev čimveč delavcev. Tiste delavce, ki jih ne bo možno preazporediti, pa ustrezno pravno zavarovati.

O problematiki Nove opreme bo vodstvo temeljito seznanilo kolektiv in mu predstavilo tudi predloge rešitev.

I. Robnik

Konferenca sindikata z istim dnevnim redom

Konferenca sindikata GG Slovenj Gradec je v maju ponovno razpravljala o organiziranosti sindikata, o članjenju v sindikat, o članarini, kolektivnih pogodbah, o regresu, plačah ter o problematiki gozdarstva v Sloveniji. Delegati so se vedno skeptični do nove sindikalne formacije — Svobodnih sindikatov Slovenije. Kljub temu pa so sprejeli sklep, da se bomo delavci Gozdnega gospodarstva Slovenj Gradec včlanili v sindikat naše dejavnosti in s tem pristopili k Svobodnim sindikatom Slovenije.

O teh vprašanjih je na svoji seji razpravljala tudi Republiški odbor sindikata gozdarstva. Ugotovil je, da imamo gozdarji v Sloveniji enotno mnenje o organiziranosti, t. j. potrebujemo sindikat panoge in usluge Svobodnega sindikata, v katerega bodo združeni panožni sindikati. Regijskih, mestnih in občinskih sindikalnih organizacij gozdarji ne bodo več financirali. Člani naše konference mislijo, da lahko funkcijo regijskega sindikata vrši konferenca podjetja. Sicer pa bodo v republiškem odboru pripravili pravilnik o financiranju Svobodnega sindikata. Tu pa bodo opredeljene tudi možnosti in načini povezovanja.

Višina članarine je 0,6 % od neto osebnega dohodka. Od tega ostane 45 % sindikatu podjetja, 55 % pa smo v aprilu in maju zadržali v podjetju. Ta denar bomo nakazali na žiro račun panoge, čim bomo podpisali pristopne izjave. Prej, ko bomo to izvedli, prej bomo lahko začeli urejevati določene bistvene probleme v panogi. Plačali bomo lahko profesionalnega delavca, ki ga republiški odbor nujno potrebuje. Še vedno nimamo predloga kolektivne pogodbe. Osnutek je sicer pripravila komisija pri Splošnem združenju Gozdarstva Slovenije, sindikalna komisija, ki pa bi morala to obravnavati in dopolniti, pa še ni niti konstituirana. Da nas v podjetju ne bi kaj presenetilo, je konferenca imenovala štiričlansko komisijo, ki bo obravnavala predloge kolektivne pogodbe.

Ko je tekla razprava o regresu in plačah, so vsi enotno menili, da se mora sindikat boriti za tako visoke plače, da bomo z njimi lahko dostojno živeli.

Na tem sestanku je bila konferenca seznanjena tudi s problemi, ki so prisotni v gozdarstvu Slovenije: težko likvidnostno stanje, podjetja si morajo sposojati denar, ker kupci ne plačujejo, problemi viškov delovne sile, privatni sektor se srečuje s problemom odkupa kvalitetnega lesa, zmanjševanje obsega vlaganj itd. Ti problemi so vezani na splošno gospodarsko situacijo pri nas in jih bomo težko rešili sami.

I. Robnik

ZMANJŠANJE REKLAMACIJ V TOVARNI IVERNICH PLOŠČ

V Tovarni ivernih plošč smo v letu 1989 podrobno analizirali vzroke za reklamacije, količino reklamiranih plošč in stroške, ki smo jih imeli v zvezi z njimi.

Ugotovili smo, da je bilo reklamacij za 0,17 % od skupne realizacije medtem, ko jih je bilo v letu 1988 za 0,30 %. Stroški zaradi reklamacij so se torej bistveno zmanjšali v primerjavi s letom 1988. Zmanjšanje stroškov je predvsem posledica poostre končne kontrole, ki preprečuje odpremo plošč slabe kvalitete.

To pa je bistvenega pomena za zaupanje kupcev.

Struktura reklamacij je bila sledeča:

- navadne plošče — 210 m² ali 0,2 % od proizvedene količine

- oplemenitenne plošče — ca. 4500 m² ali 0,18 % od proizv. količine

Z doseženim zmanjšanjem reklamacij smo zadovoljni, saj si s tem ob zmanjšanjem povpraševanju po ivernih ploščah pridobivamo ugled pri kupcih. Naš cilj je še dodatno zmanjšanje reklamacij, za kar si v sektorju za razvoj, tehnologijo in kontrolo kvalitete prizadevamo z dodatnimi ukrepi (povečanje vpliva kvalitete na plače, razširitev razpisa za najboljšo kvaliteto, ...).

Simona Švab

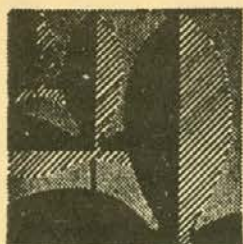
Pri pripravi dopolnitev k strategiji in programu razvoja Lesne so upoštevali nekatere primerjave s sorodnimi podjetji v Sloveniji in Zvezi republik Nemčiji. Pri nas je situacija v večini podjetij podobna, medtem ko v primerjavi s podjetji v Nemčiji naredimo precej manj (na delavca v prodajni vrednosti), naši izdelki so cenejši, delamo preveč sami, smo manj produktivni kot Nemci (bolniških izostankov imamo od 8 % do 12 %, v ZRN pa ca 2 % itd.).

Pri analizi kadrovske strukture so ugotovili, da je pri nas največji problem proizvodna režija. Material v nabavni ceni je pri nas bistveno dražji kot v ZRN. Zaradi dragih vhodnih materialov pa imamo bistveno nižje plače.

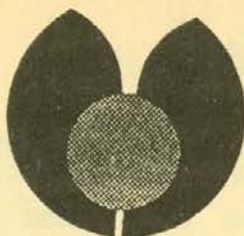
Na osnovi teh ugotovitev so postavili cilje: največji trg za izdelke Lesne je še vedno Ju-

Delavski svet Lesne sprejel dopolnjen program razvoja

Glavna točka dnevnega reda 5. seje delavskega sveta je bila sprejem dopolnjene strategije in programa razvoja Lesne ter sklepanje o prodaji obveznic delavcem Lesne. Na seji so razpravljali tudi o možnosti reševanja presežkov delavcev in se seznanili o reševanju problematike v Novi opremi.

KOROŠKA KMETIJSKA
ZADRUGA, n. sub. o
SLOVENJ GRADEC
KOROŠKA ZADRUŽNA
HRANILNO KREDITNA
SLUŽBA, n. sub. o
SLOVENJ GRADEC

PRILOGA ZA KMETIJSTVO izhaja mesečno. Prilogo izdaja KKZ Slovenj Gradec in KZ HKS Slovenj Gradec in je sestavni del Viharnika.

Ureja uredniški odbor. Glavna urednika Rok Gorenšek in Jože Krevh.

Naslov: KKZ Slovenj Gradec, Celjska cesta 7, Uredništvo priloge za kmetijstvo, telefon (0602) 42-341

Tisk: GZP Mariborski tisk, Tržaška cesta 14, 62000 Maribor, 1990.

PRILOGA ZA KMETIJSTVO

LETO VIII — ŠTEVILKA 6

JUNIJ 1990

POŠTINA PLAČANA

KOROŠKI KMETJE NA OBALI

Radio Ljubljana je v okviru svojih kmetijskih oddaj uvedla posredovanje javnih radijskih oddaj, v katerih se predstavijo in povedo na račun kmetijske problematike svoje mišljenje kmetje in delavci zadrug iz dveh različnih regij. Snemanje takšne oddaje je bilo tudi 13. maja letos v kleti Vinokoper, kjer so rekli to in ono kmetje s Koroške in obale. Srečanje kmetov s Koroške kmetijske zadruge pri prijaznih gostiteljih kmetijske zadruge Agraria Koper je bilo v dveh dneh bivanja na obali pestro in bogato, tako da smo dodobra spoznali kmetijsko dejavnost na tem prostoru Slovenije.

Gostitelji so nam pokazali nasade špargljev, oljčni nasad, center za vzgojo oljčnih sadik, proizvodnjo zelenjave, pa mlin in klet pri Bordonovih, rastlinjake Marina Zonte, zbirko stare kmečke opreme v Tonini hiši. Na skupni večerji pri Mahničju, kjer se je odvijal kulturni program z značilno etnično sestavo obeh pokrajin, so se koroški in obalni kmetje boljše spoznali.

Za vse naše bralce, ki jim ni bilo dano, da bi z nami doživeli prijetnost in doma-

čnost obale, pa jo s pomočjo domačinke in tehnologinje kmetijske zadruge Agraria tov. Irene Vrhovnikove, predstavljamo z njenega vidika oz. aspekta.

Kmetijska zadruga Agraria Koper ima svoje kooperante v celotni Slovenski Istri v občinah Koper, Izola in Piran. Vsem tištim, ki nas niste mogli obiskati, pošiljamo majhno »razglednico«. Modro morje in grički, doline in dolinice..., rumena brnistra in kuštravi hrasti. Na gričkih rastejo trte za sonca polna črno vino refošk in zlato rumeno malvazijo, za sladokusce pa še pinot, kabernet... Na najbolj sončnih legah so sivozelena oljčna drevesa, hvaležna toplemu soncu in potrpežljiva, ko ni dovolj dežja. Našemu kmetu so od nekdaj dajala olje za prehrano, danes pa to edino olje pridelano brez termične obdelave cenijo vse bolj sladokusci, ki hkrati skrbijo tudi za svoje zdravje. Ni naključno, da je oljka simbol naše zadruge.

Smokve so prav tako tipična sredozemska rastlina, odporna na sušo. Mandelj je naš prvi spomladanski šopek, bel

ali rožnat nežno cvetoc, včasih že v januarju. Še vedno premalo poznamo sadež kaki z bleščeče oranžnimi plodovi v novembru na drevesih, ves rdeč na mizi, ves mehak in sladek v ustih. Breskve, češnje, jagode, hruške, jabolka, kivi in še bi lahko naštevali, saj skoraj ni sadne vrste, ki ne bi pri nas uspevala.

Poleg trte, oljke in raznovrstnega sadja so zelo pomembne za naše področje vrtnine. Zelenjadarstvo ima veliko tradicijo in še vedno predstavlja glavni dohodek kmetov in zadrug. Tudi na manjših površinah imamo vedno polne roke dela čez celo leto. Največ pridelamo paradižnika. Koprski paradižnik ima že dolgo sloves dobre kvalitete. Poleti pridelamo še precej jedilnih kumar, nekaj paprike, jajčevcev. V jeseni pobiramo cvetačo, envidijo, rdeč radič, koromač, cikorijska..., pozimi zelje, ohrovt, špinačo, por... Med prvimi spomladanskimi vrtninami, že marca in aprila so špargelj, cvetača, rdeča redkvice. Zgodnji krompir, belo spomladansko čebulo, bučke imamo že maja.

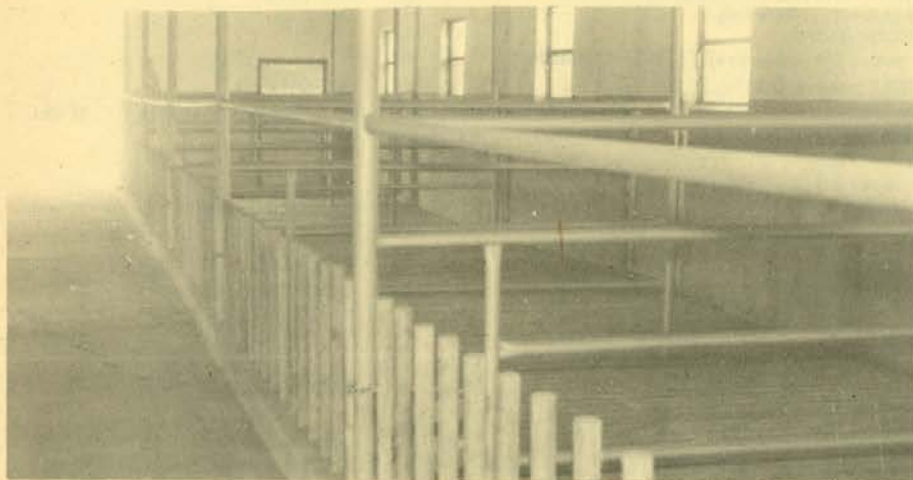
Seveda vsega nismo našli. Povejmo naj, da imamo poleg proizvodnje na prostem nekaj malega tudi rastlinjakov za zimsko in zgodnjo spomladansko proizvodnjo.

Poljedelstvo pozna pri nas predvsem pšenico, koruzo, lucerno in nekaj ječmene.

Živinoreja je razvita v manjšem obsegu predvsem v zaledju. Naši travniki in pašniki pa si poleti želijo več dežja. Veliko bi lahko še pripovedovali o naših krajih, vendar nobena beseda ne more povedati toliko, kot vidijo oči. Pridite še k nam!

Ob koncu je potrebno izreči posebno zahvalo gostiteljem kmetijski zadrugi Agraria za izredno tople sprejem in prijetno bivanje med njimi in se ponovnega snidenja z njimi predvidoma v mesecu novembru pri nas na Koroškem že sedaj veselimo.

Jože Krevh

Novih investicij je vse manj — Foto: J. Krevh

Zatiranje nezaželenih vrst rastlin s herbicidi na pašnikih

Dr. Lea Milevoj, BIOTEHNIŠKA FAKULTETA, LJUBLJANA

Pleveli so nezaželeni spremljevalci koristnih rastlin. Poimovanje plevelov na pašnikih je relativno, kajti njihova nezaželenost oziroma škodljivost zavisi od več dejavnikov, tako od: — vrste živali, ki se pase (ovce in koze popasejo rastline, ki se jih govedo izogiba), — intenzivnosti izkoriščanja pašnikov (ena in ista plevelna vrsta je na intenzivnem pašniku plevel, na ekstenzivnem pa koristna), — agrotehnike.

Na intenzivnih pašnikih so rastline prilagojene paši in odporne na gaženje, vendar izkušnje kažejo, da se živina izogiba posameznih plevelnih vrst, ki se zato intenzivno širijo. Pleveli na pašnikih so tiste vrste rastlin, ki vplivajo neugodno na domače živali in ovirajo razvoj koristnih rastlin ter zmanjšujejo kakovost paše.

Pleveli pašnikov razvrščamo na pogojne in absolutne. Pogojni so tisti, ki jih sicer živina žre in niso zdravju škodljivi, nekateri med njimi pa prijaajo le ovcam ali kozam ter so nezaželeni pri intenzivni izrabi pašnikov.

Absolutni pleveli so tisti, ki so v vsakem pogledu in količini škodljivi. V prvi skupini so:

a) pleveli, ki povzročajo motnje v prebavi živali (*Hypericum perforatum* — šentjanževa roža, *Euphorbia* sp., — mleček, *Ranunculus* sp., — zlatica, *Rumex* sp., — kislica, *Urtica* sp., — kopriva), dalje zmanjšujejo količino mleka (*Equisetum* sp., — preslica),

zmanjšujejo vrednost živalskih proizvodov (*Allium* sp., — luk, *Achillea millefolium* — navadni rman, *Euphorbia* sp., *Gallium* sp., — lakota, *Hypericum perforatum*, *Matricaria chamomilla* — prava kamilica, *Ranunculus* sp.) ali pa povzročajo s svojimi ostrimi izrastki mehanične poškodbe in odpirajo infektivne poti pri živini (*Carex* sp., — šaš, *Cirsium* sp., — osat, *Carlina vulgaris* — kompava, *Deschampsia caespitosa* — rušnata masnica, *Ononis spinosa* — navadni gladež).

b) V drugi skupini so pleveli, ki povzročajo težke motnje pri živini, vendar ne letalne (*Equisetum* sp., *Lathyrus* sp., — grahor, *Melampyrum* sp., — črnilec, *Linum* sp., — lan, *Oxalis acetosella* — navadna zajčja deteljica, *Rumex* sp., — kislica, ščavje, *Ranunculus* sp., — zlatica).

c) V tretji pa so strupene plevelne vrste, ki že v manjših količinah delujejo letalno (*Colchicum autumnale* — jesenski podlessek, *Veratrum album* — bela čmerika, *Helleborus* sp., — teloh, *Pteridium aquilinum* — orlova praprota).

Ugodna okolnost pri vsem tem je, da je večina plevelov na pašnikih neprijetnega vonja in okusa, tako da se jih živali izogibajo. Posledice se kažejo v tem, da se nekateri pleveli razširijo in izrivajo tudi koristne rastline. Z navadnimi agrotehničnimi posegi nekaterih vrst ne moremo odstraniti iz intenzivnih pašnikov

in je tedaj uporaba herbicidov nujen dopolnilni ukrep pri vzdrževanju ruše na pašnikih.

Slovenija je z ozirom na različne ekološke razmere zelo bogata v pogledu samonikle flore. To pogojuje, da je število plevelnih vrst daleč nad srednjeevropskim povprečjem. Flora enega področja se razlikuje od drugega. Podlaga za zatiranje plevelov s herbicidi in v tej zvezi škodljivih in strupenih vrst na pašnikih je kompleksno spremljanje vzrokov zapleveljenosti in inventarizacija plevelov na posameznih področjih.

S herbicidi zatiramo neželene rastline, ko populacije posameznih vrst presežejo določeno število na m², ki mu pravimo kritično število. Za nekatere plevela so kritična števila v tabeli 1.

Herbicidi, ki se uporabljajo za zatiranje plevelov na pašnikih, so fenoksikarboksilne kisline in sicer soli ali estri fenoksiacetne kisline (2,4-D, MCPA) in fenoksipropionske (diklorprop = 2,4-DP, mekoprop = MCPP), karboksilne kisline in derivati (pikloram, glifosat, flurenol), benzonitrili (diklobenil), derivati karbaminske kisline (asulam).

Poleg poznavanja plevela in v tej zvezi izbiere herbicida je pomembno poznati najprimernejši čas za aplikacijo, najustreznejši odmerek in ustrezno količino vode za pripravo brozge. Pri vseh herbicidih moramo upoštevati karenco, to je čas, ki mora preteči od škropljenja pa do ponovne paše in je za večino pripravkov tri tedne.

Tabela 1: Zatiranje nekaterih plevelov na pašnikih s herbicidi

Pleveli	kritično število	priporočen herbicid in odmerek na hektar	najprimernejši čas aplikacije	karenca
<i>Achillea millefolium</i> (navadni rman)	50	U-46 DP fluid (2,4-DP) dicofluid MP combi (2,4-D + MCPP) monosan super DP (diklorprop + MCPP + MCPA) aniten DS (2,4-D + flurenol) monosan herbi (2,4-D)	5 I 6 I 6 I 3 I 3 I	10–15 cm visok plevel 21 dni
<i>Allium</i> sp. (luk)		aniten DS (2,4-D + flurenol) dicofluid MP combi (2,4-D + MCPP)	3 I 6 I	spomladi, pred formiranjem cvetnih glavic 21 dni
<i>Cirsium vulgare</i> (navadni osat)	3	monosan herbi (2,4-D) dicofluid MP combi (2,4-D + MCPP) aniten DS (2,4-D + flurenol) hedonal MCPP (MCP) monosan super DP (diklorprop, + MCPP + MCPA) BOOM EFEKT (glifosat) 30 %, 50 %	3 I 6 I 3 I 4 I 6 I	spomladi v fazi rozete, 5–8 listov tik pred cvet. 21 dni
<i>Colchicum autumnale</i> (jesenski podlessek)	2	monosan herbi dicofluid MP combi aniten DS monosan super DP	6 I	ko je formirana plodna glavica 21 dni
<i>Galium mollugo</i> (navadna lakota)	10	dicofluid MP combi	6 I	6 vretenc v steblu 21 dni
<i>Ranunculus acer</i> (ripeča zlatica)	10	monosan super DP deherban M, U 46 M fluid (MCPA)	6 I 3 I	v času bujne rasti 21 dni
<i>Pteridium aquilinum</i> (orlova praprota)		asulox (asulam) 15 l na 1000 l vode		v času bujne rasti, spomladi v začetku cvet. 21 dni
<i>Rumex alpinus</i> (planinska kislica)	3	asulox (asulam) 15 l na 1000 l vode		konec junija 21 dni
<i>Rumex obtusifolius</i> (topolistna kislica)	3–5	hedonal MCPP (mecoprop) 1 % asulox (asulam) 4 l/ha + 300–400 l vode		pred cvetenjem v fazi bujne rasti pred cvetenjem v fazi rozete, preden se formirajo cvetna stebila

Poročilo o varstvu pri delu

— Gibanje in analiza poškodb

V KKZ Slovenj Gradec je bilo v letu 89 povprečno zaposlenih 339 delavcev, od teh se je 17 delavcev poškodovalo pri delu in 2 delavca na poti na delo. Za poškodbe pri delu je bilo izgubljenih 377 delovnih dni, za poškodbe na poti pa 39 delovnih dni, skupno torej 416 delovnih dni ali 2912 delovnih ur (povprečno je vzlet 7 urni delovni dan).

Glede na zaposlenost po TZO in TOZD so bile poškodbe razdeljene tako:

»LEDINA« povprečno 96 zaposlenih 5 poškodb (2 na poti)

»ODOR« povprečno 35 zaposlenih brez poškodb

»TRATA« povprečno 74 zaposlenih 2 poškodbi

»MESNINA« povprečno 116 zaposlenih 12 poškodb

Iz zapiskov nezgod pri delu je razvidno, da so bili najpogostejše poškodovani deli telesa:

prsti na rokah in noge, kar pa za delo v kmetijstvu in klavnici ni presenetljivo.

Odstotek izgubljenih delovnih dni (zaradi poškodb) nasproti opravljenim delovnim dnevom znaša 4,2 %.

Pri delu se je poškodoval vsak 20 delavec, vključno s poškodbami na poti na delo pa vsak 18 delavec.

Za poškodbo je bilo v povprečju izgubljenih 22,1 dni, pri upoštevanju poškodb na poti na delo pa 21,8 dni.

Ker smatramo, da je težja poškodba, kadar je izgubljenih 30 dni, vidimo, da so v povprečju poškodbe dokaj resne. Tak rezultat je posledica »LEDINE«, kjer znaša resnost 28,4 izgubljenih delovnih dni na poškodbo.

— Splošno

SVD je poleg kontrolnih varnostnih pregledov, ki jih je redno opravljala, izdajala po potrebi še vsa navodila, obvestila, opozorila na vse TZO in TOZD.

V KKZ v tem letu ni bilo evidentiranega no-

benega požara, priločna gasilna sredstva (ročne gasilne aparate) so gasilna društva redno kontrolirala in servisirala — vsakih 6 mesecev.

Preventivne zdravstvene preglede so opravili vsi, ki so se na novo zaposlili v KKZ, hkrati pa so bili uvedeni na delo s strani SVD in neposrednega vodje del. Periodične zdravstvene preglede pa so opravili delavci, ki delajo na posebej zahtevnih delih in nalogah in nekaj tistih, ki že precej časa tega pregleda niso opravili, skupno 75 delavcev.

Glede na izdane naloge o odpravi pomanjkljivosti, je treba reči, da se niso v celoti upoštevali, delno tudi zaradi pomanjkanja finančnih sredstev. Kjer se te zahteve niso izpolnjevale so bili vodstveni delavci o tem obveščeni, v prihodnje pa bo potrebno tej problematiki posvetiti več časa, predvsem s strani vodilnih in za izboljšanje delovnih pogojev nameniti več denarja. Velik problem je npr. zastarela kmetijska mehanizacija, itd.

Na nekaterih kmetijskih deloviščih so opravile preglede tudi inšpekcijske službe (požarne in sanitarne). Njihove zahteve pa so bile v glavnem izvršene.

Betka PODJAVORŠEK

PREDSTAVLJAMO VAM STANKA ŠKRABARJA

Stanko ŠKRABAR je šofer kamiona, voznik, ki vsak dan vozi mleko s Koroške na relaciji: Mežica, Poljana, Prevalje, Ravne na Koroškem, Kotle, Dular v Celjsko mlekarno Arja vas v Savinjski dolini. Rodil se je 18. novembra 1946 v Šenpetru v Savinjski dolini.

Že več kot 13 let, naj bo poletni ali pozimi, cesta in vreme kakršno hoče, Stanko svoje delo opravlja točno kot ura. Le vsako poletje, takrat ko zori žito, prekine prevoz mleka za en mesec, zato da tedaj žanje žito. Stanko je namreč tudi izvrsten kombajner, ki že več kot 20 let uspešno opravlja to delo po Savinjski dolini.

Pozimi prepelje Stanko vsak dan 7000 litrov mleka, poleti, od maja naprej, pa polno cisterno 8000 litrov mleka vsak dan.

Stanko pa ni samo šofer, ni samo voznik, ki prevzame mleko, ga odpelje in izprazni cisterno v mlekarni. Preveč skrben je, tak kakršen bi moral biti vsak delavec, pa bi se nam vsem veliko boljše godilo. On skrbi tudi za kvaliteto mleka, za čistočo mleka in zbiralnic. Vse vidi. Nič ne uide njegovim očem. Tak je. Vse, kar dela, dela dobronamerno, zato mu tega tudi nihče ne zameri.

Zelo je vesel, ker se je zadnja leta zelo izboljšala struktura cest pri nas na Koroškem. Posebno je zadovoljen z rekonstrukcijo stare, ozke, makadamske ceste med Kottljami in Slovenj Gradcem, po kateri se čisto drugače pelje, kot pa po stari, ozki cesti. Posebne skrbi mu je pred zgraditvijo nove ceste povzročal Hrvatov klanec pred Kottljami, kjer se je tudi Stanko navkljub vsem svojim šoferskim veščinam, večkrat znašel »pod robom«.

Znano je, da se Savinjšani po večini le težko sprijaznijo in se uživajo v drugačno okolje, kot so ga navajeni.

Naš Stanko je pri tem prav gotovo izjema. Ne samo, da vsak dan prevozi 170 km ter je uspešen in zelo zadovoljen s svojim delom, je Stanko zares več kot samo šofer, ki prevažja mleko. Odlično se je vživel med Korošci, saj se s tukajšnjimi ljudmi dobro razume. Med njim in našimi koroškimi kmeti obstojajo pri- stni odnosi. Morda je temu vzrok tudi to, ker ima Stanko sam nekaj zemlje. Ima svoj vinograd, kjer je treba prijeti za delo. Zato so mu kmetje s svojimi težavami in žuljavimi rokami zelo blizu. Nekaj naših kmetov, pridelovalcev mleka, je Stanko celo že povabil na prekopa- vanje svojega vinograda. Nekateri »zlobneži«

sicer trdijo, da je bila to nekakšna »tlaka«, kot v graščinskih časih. Stanko se pri vsem tem samo smehlja in modro molči. Obljublja pa še več podobnih akcij. Udeleženci, ki so se vse- kakor vrnil precej izdelani domov, pa trdijo, da je bilo vse skupaj enkratno. Najhujša »tlaka« je bila menda šele po končanem delu, za mi- zo. Saj je vsem zapustila vidne sledove. Stan- ko je tudi velik ljubitelj tehnike in mašinerije, ki pa mora biti zmeraj v redu, tako da jo je vsak čas mogoče uporabljati in z njo delati. Zato Stanko rad ustreže našim kmetom, ki potre- bujejo to ali ono, ta ali rezervni drugi del za svoje stroje in naprave in jim te stvari rad pri- pelje iz Žalca ali Šenpetra, kjer jih je mogoče dobiti. Zato pa je njegova priljubljenost med Korošci še toliko večja in pristnejša.

Korošci želimo, da bi Stanko še dolgo sre- čno vozil mleko od nas v Savinjsko dolino. Že- limo, da bi še naprej imel rad in ljubil našo Koroško in naše koroške ljudi. Rok GORENŠEK

PREDSTAVLJAMO VAM KMETIJO »ZMES«

Severno od Poljane se razprostira Dolga brda, podolgovat hribovit hrbet. Glavni vir pre- življanja okoličanov sta poljedelstvo in živino- reja. Naravna znamenitost je stara lipa pri Ko- šaku, z obsegom 410 centimetrov. Hribovsko naselje šteje okrog 20 kmetij, katere proiz- vodno sodelujejo s KKZ TZO »Trata« Prevalje. Med njimi je tudi »Zmesova« kmetija, usmer- jena v pitanje goveje živine.

Na kmetiji od leta 1977 (po očetovi smrti) gospodarji Peter Tominc z ženo Angeló. Pri delu pridno pomagajo tudi bica, Petrov brat in seveda trije sinovi. Najstarejšemu je 21 let, a najmlajšemu 14. Gospodar pravi, da bo za na- sledstvo in razvoj kmetije najverjetneje poskr- bel najstarejši sin.

Kmetija skupaj obsega 31 ha kmetijskih zemljišč, od tega je 22 ha gozdov. Ker je kme- tija usmerjena v živinorejo, je večina površin namenjena za pridelovanje krme za živino. Ta- ko ima poleg 6 ha travnikov in pašnikov še 3 ha njiv, na katerih sejejo silažno koruzo ter nekaj rži in krompir za domačo porabo. Konfi- guracija zemljišč je zelo razgibana in za obde- lovanje z mehanizacijo težavna, ker so tereni ponekod precej strmi. Kljub temu imajo že li- nijo kmetijske mehanizacije. Poleg dveh trak- torjev (oba sta že precej iztrošena) imajo še

samonakladalko, sod za gnojevko, sejalnico za koruzo, sadilec in izruvač za krompir, škro- pilnico pa imajo v strojni skupnosti. Za skladi- ščenje silaže sta na razpolago dva stolpna betonska silosa.

Hlev je urejen na sistem odplakovanja in ima 16 stojišč ter namenski prostor za teleta. Notranja ureditev hleva je končana, v prihod- nosti nameravajo zamenjati še ostrežje, ki po- časi propada. Trenutni stalež živine je 5 krav in 6 telic. V preteklem letu so na kmetiji oddali največ tržnih viškov govejega mesa (na po- dročju TZO »Trata Prevalje). Oddali so 8 kom oziroma 4586 kg žive teže pitancev.

Živino krmijo z doma pridelano volumino- zno krmo. Gospodar pravi, da je zemlja revna in da brez gnojenja z gnojevko in brez izdatne uporabe mineralnih gnojil (letno potroši okrog 1000 kg/ha) ne bi pridelali dovolj krme za ob- stoječi stalež živine.

S proizvodnimi rezultati so na kmetiji zado- voljni. Tarejo jih podobni problemi kot vse kmete. Ti so: visoke cene krmil, umetnih gno- jil, semen, strojev... Vendar pa gospodar pravi, da če se stanje ne bo poslabšalo, bo pridelal dovolj krme in ohranil takšen stalež kot je bil do sedaj.

Zdenka Gostenčnik

NAŠI UPOKOJENKI

Prvega marca 1990 sta dokončno odložili službene plašče zadrugi uslužbenki Mira Turičnik in Fanika Zorman, dolgoletni finančni delavki. Obe sta svojo kariero pričeli v takratni Kmetijski zadrugi Turiška vas in sicer Zorman Fanika 1. aprila 1952, Turičnik Mira pa 1. avgusta 1954, in to obe še s svojimi dekliškimi priimki. Zorman Fanika je do združitve Kmetijskih zadrug ostala v Turiški vasi, med tem, ko je potreba po kadrih pritegnila Miro Turičnik v KZ Dovže po pripojitvi te h KZ Šentilj pa v Šentilj. Leta 1960, ob združitvi vseh bivših kmetijskih zadrug v enotno zadrugo Slovenj Gradec sta bili obe jubilarntki praznovani v takrat na novo organizirano skupno upravo in sicer Mira Turičnik na delo finančnega knjigovodje, Fanika Zorman pa na delo vodenja saldantov. In to delo, katerega sta v združeni zadrugi pričeli opravljati januarja 1961, sta dokončali z izdelavo zaključnega računa in z razčiščenim in usklajenim izpiskom stanja dolžnikov in upnikov za leto 1989. Vmes pa je preteklo 28 let trdega, odgovornega in zahtevnega dela.

Ta dela pa sta jubilarntki vso njuno delovno doboopravljali vzorno, natančno in ažurno. Njuna največja odlika pa je bila čut za odgovornost do zaupanega dela. Nikoli ni bilo težav s pravočasno izdelavo periodičnih in zaključnih računov, pa če tudi mnogokrat za ta dela ni zadostoval 8 urni delovni čas. Vsa teža odgovornosti za ažurno vodenje računovodskih poslov pa je slonela ravno na delovnih opravilih, ki sta jih opravljali jubilarntki. Kot že omenjeno, sta Fanika in Mira nastopili delo-

vno razmerje še z dekliškimi priimki, vendar sta se obe sorazmerno zgodaj omožili, si zgradili prijetne domove ter poskrbeli za naraščaj. Lahko trdimo, da sta živeli srečno družinsko življenje, toda ne dolgo. Po nerazumljivi moči usode sta v kratkem časovnem obdobju ob v delovnih neizgledih tragično izgubili zakonske može, s katerimi sta živeli složno, srečno in zadovoljno zakonsko življenje. Iz srečnih zakonov sta ostali Faniki dve hčerki, Miri pa sin in hčerka, vsi še šolobozvezni in nepreskrbljeni.

Družinska tragedija ju je osebno težko prizadela, ni pa vplivala na delovno storilnost na

odnos do dela in na delovno tovarištvo v kolektivu, prav tak je bil poslovni odnos do združnikov, korekten, pošten in pristen, kar je tudi precejšnja zasluga obeh jubilarntk.

Čeprav sta obe kot finančni delavki delovali bolj zaprto, je vsekakor njun prispevek k uspešnemu poslovanju in razvoju Kmetijske zadruge Slovenj Gradec nadvse pomemben, za kar se jima v imenu kolektiva in v imenu združnikov prisrčno zahvaljujemo.

V zasluženi pokoj sta odšli obe s polno delovno dobo, vendar še čili in zdravi, zato vama želimo, da bi vama zdravje še dolgo služilo ter da bi sedaj, ko bosta brez odgovornosti in brez delovnih skrbi, še dolgo v miru živeli v krogu svojih otrok, svojih vnukov in svojih prijateljev.

Slavko SLEMNIK

Mira Turičnik

Fanika Zorman

ZLATA PRAVILA

Če si mlad pošten, se ti ni treba bati starosti.

Kdor hoče veliko znati, ne sme veliko spati.

Če žena stopi v zakon z vrlinami, je prinesla dovolj dote.

Dobra stran zakona je, da človek ni sam; slaba pa, da ni nikoli sam.

Kar je kletka divji živali, to je zakon sebičnemu človeku.

Dolgočasje tudi lahko pelje k nezvestobi.

Ko začne pes prinašati copate, žena pa lajati, vedi, da je pomlad tvojega zakona minula.

Moški se poroči, da bi se umaknil iz družbe; ženska pa, da bi vanjo stopila.

Mož ima v zakonu toliko sreče, kolikor ima pameti.

Nesrečnih zakonov ne ustvarja pomanjkanje ljubezni, temveč pomanjkanje prijateljstva.

V SLOVO IVANU TOVŠAKU

Dne 9. maja smo na šentiljskem pokopališču položili k večnemu počitku uglednega in zaslužnega krajanu Ivana Tovšaka.

Pogrebne slovesnosti so se udeležili skoraj vsi krajanje Šentilja in bližnje okolice in mu s tem izrazili zahvalo za njegova nemaljavna dela k razvoju kraja.

Že kot mladenič je okusil strahote prve svetovne vojne krvavih doberdopskih poljan in soške fronte ter nato dolga leta vojnega ujetništva v Italiji.

Že leta 1923 pa ga najdemo kot tajnika Posojilnice Šentilj pod Turjakom. In to delo, ki ga je pokojni Ivan Tovšak pričel tistega davnega leta 1923 je z veliko ljubeznijo, z veliko

odgovornostjo in veliko natančnostjo opravljal neprekinjeno do 30. januarja 1978, to je polnih 55 let. S tem datumom mu je bila zaključena njegova delovna knjižica ter mu je bila izdana odločba o zasluženju pokojnini, toda dela v celoti še ni prekinil. Še štiri nadaljnja leta je honorarno opravljal del prejšnjih del.

Današnje generacije si vprico poplav bank in raznih kreditnih ustanov verjetno ne morejo predstavljati, kaj so v takratnih časih težkih gospodarskih kriz in obubožanega kmetijstva pomenile ta in njej podobne posojilnice. Zadolženost kmetij je bila ogromna, to pa so s pridom izkoriščali premožni tuji ter masovno odkupovali zadolžene slovenske kmetije. In kot protiutež temu okoriščanju so se našli veliki ljudje, zavedni Slovenci, ki so z mnogo truda in volje ustanavljali posojilnice z namenom ohranjanja slovenskemu življu njegovo posest, njegovo gospodarsko neodvisnost, njegovo narodni ponos in njegovo slovensko zavest. In

gotovo je bil eden zadnjih iz vrst teh velikih mož tudi Ivan Tovšak.

Ni mogoče naštetih vseh njegovih del in njegovih zaslug. Skoraj 60 let je vsakodnevno, vključno tudi vse nedelje, vestno opravljal hranilno-posojilna opravila. Po celotni Mislinjski dolini je poznal vse kmetije in njihovo gmočno stanje in brez kompliciranih investicijskih programov je znal oceniti, komu lahko brez tveganja odobri posojilo. S strankami, ki so prihajale k njemu, je s svojim mirnim in toplim sočloveškim poslovnim odnosom vedno ustvarjal brezkonfliktni tovariški in prijeten odnos.

Hranilnica v Šentilju je bila pod njegovim strokovnim vodstvom znana daleč prek svojih meja ter je uživala splošen ugled in zaupanje vlagateljev.

Ko so se leta 1970 združile vse hranilne službe koroške regije v enotno Koroško hranilnico, so zbrane hranilne vloge v Šentilju znatno presegle stanje vlog vseh ostalih hranilnic v regiji. Priznati moramo, da je pokojni Ivan Tovšak celo svoje dolgo življenje posvetil hranilništvu, živel je s hranilnico in za hranilnico. Vmes je opravljal še druge krajevne pomembne funkcije. Bil je bančni svetnik, prvi predsednik KLO po osvoboditvi, zlasti pa predan prosvetni

delavec. Na njegovo inicijativo in po njegovi zaslugi je bil v Šentilju že leta 1940 zgrajen prosvetni dom, leta 1956 pa zadrugi dom. Oba za kraj pomembna objekta naj mu bosta kot spomenika in spomin na njegovo delo.

Premnogo dela in truda je skritega v teh njegovih 60 letih, ki jih je posvetil kraju in tej denarni ustanovi s tem, da je soustvarjal temelje današnjemu hranilništvu, navajal ljudi k varčevanju ter jim v težkih trenutkih pomagal s posojili. Zato smo dolžni in odgovorni, da pride in ostane njegovo ime med imena najzaslužnejših mož njegovega časa, kajti brez njih in njihovega truda ne bi imeli danes teh lepih uspehov.

Na pragu njegove rojstne domačije, v kateri je preživel 94 let, se je poleg velikega števila krajanov od njega poslovilo njegovih deset že odraslih otrok, ki so svojemu ateju nad vse ubrano in nad vse ganljivo zapeli pesem, »Gor čez izero, gor čez gmajnico«, katero so skupno z njim in njihovo, že tudi pokojno, mamo tolikokrat prepevali kot ena redkih in tako složnih in srečnih družin, v kateri se je vedno gojila in prepevala narodna slovenska pesem.

Slavko SLEMNIK

NOVA DELOVNO PRAVNA UREDITEV

Kot smo obljubili že v prejšnji številki, nadaljujemo s podrobnejšo razlago novosti na področju delovnega prava. Ne bomo se strogo držali vrstnega reda poglavij v republiškem zakonu, pač pa bomo obravnavali teme glede na aktualnost. Tokrat vam predstavljamo tako imenovano »konkurenčno klavzulo«.

KONKURENČNA KLAUZULA

Novi zakon o delovnih razmerjih (Ur. list RS, št. 14) ni brez razloga uredil tudi vprašanje tako imenovane konkurenčne klavzule, ki jo je bilo potrebno sistemsko urediti zaradi pogostnega nelojalnega izkoriščanja znanja delavcev, ki so si ga pridobili z delom v organizaciji združenega dela in so to znanje brez kakršnekoli odškodnine uporabljali za drugo organizacijo združenega dela oz. podjetje ali še pogostejše za svoje lastne namene, ko so ustanovili svoje lastno podjetje. Konkurenčna klavzula, tako kot je urejena z zakonom o delovnih razmerjih, naj bi zagotovila varstvo tehničnih, proizvodnih in poslovnih znanj v času trajanja delovnega razmerja in tudi določen čas po prenehanju delovnega razmerja delavca v organizaciji, kjer si je delavec ta znanja pridobil. Tako določa 7. člen navedenega zakona, da delavec med trajanjem delovnega razmerja ne sme za svoj ali tuj račun opravljati del in skiepati poslov, ki sodijo v delovno področje ali dejavnost organizacije, če bi to lahko vplivalo na interese organizacije oz. delodajalca. Delavec, ki ravna v nasprotju s tem, stori hujšo kršitev delovne obveznosti, za katero se lahko izreče ukrep prenehanja delovnega razmerja, poleg tega pa lahko organizacija zahteva tudi povrnitev škode.

Glede na to, da mora biti v opisanem primeru izražen interes organizacije v zvezi s takšnim izkoriščanjem delavčevega znanja v druge namene, bo potrebno odnos do tega vprašanja urediti s posameznim delavcem v okviru zaposlitvene pogodbe, zlasti v primeru, če bo organizacija takšno uporabo znanja dopuščala. To bo storila v primeru, ko ji dejavnost posameznega delavca v tem smislu ne bo škodila. V nasprotnem primeru pa se bo enostavno posluževala določila glede sankcioniranja kršitev delovne obveznosti.

Delavec in organizacija se glede izkoriščanja tovrstnega znanja posebej dogovorita po prenehanju delovnega razmerja, pri čemer se

to nanaša predvsem na tehnična, proizvodna in poslovna znanja ter poslovne zveze, ki si jih je delavec pridobil v zvezi z delom v organizaciji.

Nadalje se delavec in organizacija lahko dogovorita, da delavec v primeru prenehanja delovnega razmerja po njegovi volji ali krivdi, v roku največ dveh let po prenehanju delovnega razmerja brez soglasja organizacije ne sme ustanovljati podjetja ali začeti upravljati samostojne dejavnosti z enako ali podobno dejavnostjo kot jo ima organizacija, če bi uporaba teh znanj pomenila za organizacijo konkurenco in ne skleniti delovnega razmerja, pogodbe o delu ali pogodbe o avtorskem delu v drugi organizaciji, ki se ukvarja z enako dejavnostjo, če bi to za organizacijo pomenilo konkurenco.

Jasno je seveda, da je delavec organizaciji dolžan povrniti škodo, ki jo je s svojim ravnanjem povzročil, če je ravnal v nasprotju s sklenjenim dogovorom.

Menimo, da je takšna opredelitev v zakonu o delovnih razmerjih bila nujna, saj so tudi takšna in podobna ravnanja v bistvu pomenila razlašanje družbenega premoženja predvsem pa povzročala organizacijam veliko škodo, ko so le-te vlagale precej denarja v znanje delavcev, ki so ga ti kasneje neovirano in nezakonito koristili za sebe druge. Takšne primere smo zaznali tudi v našem delovnem okolju v preteklosti in potrebno je storiti vse, da bomo morebitne nove primere nepravilne uporabe znanja pravočasno uredili z ustreznimi zaposlitvenimi pogodbami na osnovi kolektivnih pogodb in predpisane zakonodaje oz. uveljavljali ustrezne odškodnine.

Sicer pa pomeni uveljavitev konkurenčne klavzule v praksi, tako kot smo jo podali zgoraj, možnost vzpostavitve večjega zaupnega razmerja med delavcem in delodajalcem, oz. da bo delavec čutil večjo pripadnost svoji organizaciji oz. vzdrževal tisto potrebno lojalnost do delodajalca, ki je v razvitih tržnih sistemih običajna.

Ivan PENEČ

DALJINA

*Dolga siva steza,
na njej jekleni ptič,
vzleti, leti v daljavo,
kamor srce moje si želi.*

*Oči zaprte, misli stote,
po glavi se poče,
tam daleč pa sivi ptič počiva,
saj dolga pot ga čaka še.*

*Azurna morja,
rastlinje čudno,
neznane favne kriki,
burijo moj svet,
svet, kjer se ničesar ne dogaja,
kjer vsak dan je ena sama smet.*

Florentyna

KAJ BO S TEKMOVANJEM GOZDNIH DELAVCEV

Običajno so bile v tem času tekme gozdnih delavcev sekačev. Naši fantje so na teh tekmah vsa leta dosegali zelo dobre rezultate. Udeleževali so se tudi zveznih tekmovanj, bili pa so že na evropskih tekmah gozdnih delavcev.

Namen teh tekem ni bil samo ta, da dobimo najboljše sekača. Na tekmovalnih poligonih smo lahko ocenjevali sposobnosti delovnih strojev in naprav, zaščitnih sredstev in seveda zmoglosti človeka pri delu v gozdu.

Denarna kriza pa je posegla tudi v takšne, obrobne dejavnosti. Slovenski gozdarji so se dogovorili, da republiških tekem letos ne bo, zveznih pa se lahko udeležijo posamezniki na svojo željo in sami poravnajo stroške. Republiški odbor sindikata delavcev gozdarstva je ob taki odločitvi sprejel sklep, da bodo o izvedbi tekem ponovno razpravljali jeseni.

Ida ROBNIK

UTRINKI Z MARATONA V RADENCIH

Pa je le prišel težko pričakovani dan, ko mi je bilo prvič v življenju dano, da se udeležim maratona v Radencih. Ponosna sem bila, kajti nikdar v življenju si nisem mislila, da lahko zberem toliko poguma in se pridružim veliki množici na startu. Nisem si predstavljala, koliko je to 21 km, vedela sem le, da bom morala vzdržati vsaj dve uri v neprestanem gibanju. Z razmišljanjem o tem, bom zmogla ali ne, se nisem hotela obremenjevati, kajti imela sem občutek, da to jemi je moč. In kar prekmalu smo se ob prijetnem pogovoru pripeljali v bližino kraja te velike »prirreditve«. Takrat pa me je začela mučiti neučakanost ter želja, da cilj moram doseči ter dokazati sebi, da tudi to zmorem. Ko smo prišli na startno mesto, in sem videla množico ljudi z isto željo, sem dobila vase neko čarobno moč. Ob slovesnem startu so mi zdrsele solze po licu in vesela sem sledila ostalim. Kraj kmalu po startu me je zapustil Edi, jaz pa sem umirjeno tekla naprej, z mislijo: »STEDI ENERGIJO!« ...

Tekla sem ves čas, a pretiravala s hitrostjo

nisem. Kdaj pa kdaj je kateri od naših švignil mimo mene. Dež, ki je padal ves dan se je po nekaj kilometrih umiril, a puščal je za seboj prijetno svežino, ki mi je dajala moč. Razmišljati sem začela, ali bom opravila svojo nalogo, kajti cilj je bil še daleč. Oči sem za trenutek uprla v zeleno bukovje, pa v njive in hiše ter prijazne domačine, ki so me, kakor bi čutili mojo stisko, bodrili: »Le dajmo!« To mi je ogromno pomenilo. Najbolj pa sem se razveselila, ko sem zagledala Katico, ki je s svojo zagnanostjo dohitela marsikoga. Takrat sem se hotela za trenutek ustaviti. Njene vzpodbudne besede so mi zopet dale moči, da sem lažje premagovala sebe. Čutila sem jo za seboj. Čutila sem njeno voljo, ki pa je bila tako močna, da je sproti pobijala mojo utrujenost. Prva okrepčevalnica je bila pred nama. Vzela sem sladkorček in limono, pa brž naprej ... Bili smo na polovici proge. Majda je vztrajno vodila. Uspelo mi je zopet, da sem pospešila. Z mislimi sem pohitela vmes še na moje prve vzpone v gore, ki sem jih s podobno težavo preživljala in končno uspela.

Tudi danes moram, sem si dopovedovala. Za hip sem bila z mislimi pri otrocih; Marko ima danes rojstni dan sem premišljevala. Kje sem si lani mislila, da bom za njegov prvi rojstni dan zopet bila bitko s seboj, kot sem jo lani, ko sem rojevala to ljubko detece. Noge so me začele nesti lahkotnejše. Še 2 km je bilo do cilja. Dež se je popolnoma umiril, čeprav sem mislila, da me bo spremljal do cilja. Dohitela sem starejšega moža, s katerim sva se nekako ujela in sva tekla še zadnje kilometre. Nenadoma sem pred seboj zagledala Andreja, ki je že uspešno pritekel na cilj, in prišel naproti. Oči so mu žarele od veselja, prav tako meni. Približevala sem se cilju. Noge so me nesle kot še nikdar. Slišim aplavz tisočih. Bil je namenjen vsakemu tekmovalcu, ki se je bližal cilju. Tokrat sem to bila jaz ...

Zagledala sem tov. terapevta in v ozadju še Edija. Nisem vzdržala. Solze so mi od sreče kar same drsele po licu. Najleše doživetje. Takrat pa sem v sebi začutila neizmerno srečo in notranji mir. Tega ne morem opisati, to je treba doživeti ...

Branimira Mirkac

Med v prehrani in zdravstvu

V najlepšem razcvetu pomladi smo. Povsod nas obdaja cvetje in bujna rast. Vse to pa hočejo čebele dobro izkoristiti, saj kjer so bile čez zimo skrbno prehranjene in negovane, bodo čebelarju poplačale trud. Sedaj je največji razvoj čebelnih družin. Kjer dopuščajo čebelar rojenje, je v maju največ rojev in nekaj še v juniju. Saj za naše kraje velja pravilo, da je aprilski roj vreden zlata, majniški voz sena, junijski hleb kruha in julijski nič ne velja.

Včasih, ko je bilo pri nas še več spomladanske bere na vresju in pozneje še več na borovnicah, so ta čas čebelarje hitro pridobile na teži in bil je zelo kvaliteten med. V nižjih legah je včasih hitro zamedila smreka okrog sv. Medarda 8. junija je bilo sredi junija o sv. Antonu 13. junija že prvo točenje ali podrezovanje kraničev, (v zadnjem delu panja). Ta med je zelo dobrodošel ob košnji za malico in osvežujočo pijačo medico. V višjih legah Pohorja in Pece in Smrekovca je bilo prvo točenje okrog kresa ali do sv. Jakoba, kjer smreka pozneje medu in tudi tu je med dobrodošel ob košnji in žetvi.

Med je bil že nekdanj zelo cenjen kot v prehrani tako v zdravstvu.

Današnji človek pa vedno bolj ceni naravne pridelke, med njimi tudi med.

Kdor hoče, če ni sam čebelar, naj si že vsaj v juniju oskrbi med pri kakem zanesljivem čebelarju, ki da tudi na čistočo in takega se naj drži. Ko nabavljaš pri kom med, glej, da daš čisto posodo. Najboljša je emajlirana ali steklena, nikakor pa ne pocinkana, aluminijasta, razne embalaže iz navadne pločevine ali razna plastika, ki ni testirana za živila. V vsaki taki posodi dobi med pekoč priokus po kovinah in drugi nesnagi, ki se ne da odpraviti. Tudi če nabaviš večjo količino medu skupaj, ne jemlji sproti iz večje posode, ker bo prej ali slej kaj spraval v med, da se lahko skvari, potem pa daješ krivdo na čebelarje. Dostikrat mi kdo prinese med na poskušnjo, če je pravi, pa lahko rečem vedno: »Čebele so prinesle le pravi med, čebelar ali pri kom ste ga dobili ni imel posode čiste, zato je okus pekoč ali kakor koli slab.« Povem še enkrat, držite se poštenega in čistega čebelarja bolje kak dinar več, pa bo boljši užitek.

Tu bom opisal, kaj vse sem videl, ko sem mimo grede kje srečal čebelarje pri delu. Nekje sem prišel mimo, ko so točili smrekov med. Bil je prekrasen. Čebelar je zelo na trdo pobral vso satovje iz medišča in še iz vališča, na satju iz vališča je bilo dosti trotove in ne-

kaj čebeline zalege. Čez vse je pobral pokrovčke in dal v točilo vso tisto trotovo in čebelino zalego, jo zmečkal in zmešal z ostalim medom. Ko sem ga vprašal, zakaj tako, mi je odgovoril, saj je vse iz medu. Drug primer sem videl pri enem prevozniku čebel na smrekovo pašo. Ko sem prišel do domačije, je pri podrti ograji v grmovju v koprivah ležala umazana vsa rjava posoda podobna točilu, pa sem enega vprašal, kaj je to, pa je rekel (pina za žlajdranje) točilo za med. Ko sem drugič šel mimo, so ravno prej žlajdrali, pa so mi ponudili medu. Pa škoda, bil je na videz lep med, okus pa pekoč kot bi lizal rjavo pločevino in podobno sem že več kje nastavljal. Bom še nekaj opisal. Ko sem bil še otrok — šolar sem šel z očetom po nekih opravkih. Ko sva šla mimo domačije, sva srečala pred vrati gospodinjo, jo je oče ogovoril. Gospodinja je odgovorila, da sva ravno prav prišla, da pogledam, kaj delata mož in hlapec pri čebelah, da sta oba vsa bela okrog ust. Oče je res pogledal k čebelnjaku, kjer sta imela na klopi odprtega kraničja, hlapec pa je držal v roki kos satja, v katerem je bila večji del čebelna zalega, tista bela, čebelna snov pa je tekla hlapcu po bradi. Res sta bila čebelarja novince, da nista ločila medu od zalege, tolažila pa sta se s tem, da je vse iz medu. Res pa je bil tudi vmes matični mleček.

Sedaj pa nekaj o medu v prehrani. Dokler še ljudje niso poznali sladkorja, je bil med še bolj cenjen. Vedno pa ni bilo v proizvodnji dovolj medu, da bi zadoščal po povpraševanju, zato so ga rabili v manjših količinah in praznikih. V novejšem času pa vedno bolj dobiva pravo mesto v prehrani, saj je bogat s snovmi, ki jih sladkor nima. Med je živilo z veliko energijsko vrednostjo, saj vsebuje veliko sladkorjev in dekstrinov, ki so v glavnem nosilci energije. Med daje toliko energije, da bi z enim kg medu lahko pokrili dnevno uporabo, po energiji pri odraslem človeku.

Na podlagi raziskav se uporaba medu v vsakdanji prehrani vse bolj uveljavlja. Dokazano je, da med ugodno vpliva že na razvojni štadij otroka, zato se priporoča nosečnicam in doječim materam. Ker med deluje blago odvajalno, ga priporočajo otrokom in dojenčkom, ki imajo probleme z rednim odvajanjem. Dokazano je, da so otroci, ki imajo v svojem vsakdanjem jedilniku tudi med, v primerjavi z otroci ki medu ne jedo, močnejši in odpornejši proti povzročiteljem raznih boleznih.

V prehrani odraslih je med nezamenljiv zaradi sestavin, ki ohranjajo fizično kondicijo zdravega organizma. Posebno primeren je med za ljudi pri fizičnih naporih, kjer je treba hitro nadoknaditi izgubljeno energijo. Starejši ljudje težje prenašajo trdni sladkor, zato je boljše, da uporabljajo med. V novejšem času je zelo cenjen cvetni prah. Ugotovljeno je, da vsaj žlička cvetnega prahu na dan okrepi obrambne sposobnosti organizma in da zviša telesno težo, izboljša apetit in prebavo. Dokazano je tudi, da večja odstotek hemoglobina v krvi in odpornost proti infekcijah.

Cvetni prah pa mora biti svež, ker že po treh mesecih izgubi 20—30 % svoje vrednosti.

Med kot zdravilo. Med je dober za vsakovrstne rane, razpokano kožo, in madeže na koži, ker čisti in vleče skupaj ranjeno meso. Odličen je tudi pri zlomih. Če izgubiš glas, jej med, zmešan z zmletim gorčičnim semenom in surovim maslom. Med zelo pomaga pri vnetju oči. Tvore je treba namazati z mazilom iz medu in bele moke. Za mazilo je treba zmešati pol medu, pol moke, dodati malo vode. Tako zdravilo je boljše kot druga domača zdravila, se dobro hrani in ne teče.

Na deželi so imeli med skoraj v vsaki hišni lekarni. Za notranjo uporabo so ga imeli pri boleznih ustne votline, grla, dihal in prebavil, proti prehladam, nespečnosti, zunanje pa pri opeklinah, ranah, razjedah, revmi, itd. Tudi vosek so zelo priporočali za zdravljenje ran. Perzijski zdravnik Avicena je v svojem medicinskem zakoniku pisal o vosku kot o temeljni sestavini hladnih in vročih obkladkov. Mehča hule in izvleče strupe. Za mladosten videz je pomembna tudi hrana, ki jo uživamo, zjutraj na tešče priporočam:

- žličko limonovega soka
 - žličko medu
 - žličko olivnega olja.
- Za osvežitev kože priporočajo:
- 1 rumenjak
 - 1 čajno žličko medu
 - 1 čajno žličko glicerina ali olivnega olja.

Mešanico nanašamo na obraz in vrat ter pustimo, da učinkuje vsaj dve uri. Lasem dobro dene šampon, ki si ga pripravimo iz teh sestavin:—3 žlice medu

- 1 rumenjak
- sok ene ali dveh limon.

Naši jubilanti

MESECA JUNIJA PRAZNUJEJO

10 let delovne dobe

1. Danica ROŠER, TOK Slovenj Gradec
2. Milan STEVANOVIČ, TP Prevalje

20 let delovne dobe

1. Anton JELEN, Gozdarstvo Slovenj Gradec
2. Jože POLOVŠEK, Gozdarstvo Črna
3. Cvetka BABIN, DSSS Gozdni gospodarstvo
4. Ivanka SEDAR, DSSS Gozdno gospodarstvo
5. Betka LANDEKER, Nova oprema
6. Vojko FALETOV, TIP Otiški vrh
7. Janez REJAVEC, TIP Otiški vrh
8. Jože ARNEČIČ ml., TP Pameče
9. Jože PODSTENŠEK, TP Pameče

30 let delovne dobe

1. Alojzija PROHART, DSSS Gozdno gospodarstvo
2. Peter PLANINŠEK, DSSS Gozdno gospodarstvo
3. Betka KUHELNIK, DSSS Gozdno gospodarstvo
4. Martin PEČNIK, TIS Pameče
5. Janez VERDINEK, TP Pameče

35 let delovne dobe

1. Anton ČRESLOVNIK, TIS Pameče
2. Slavko SUŠEK, TSP Radlje — Podvelka
3. Fanika BART, Poslovni inženiring Lesna

40 let delovne dobe

1. Valentin BELEJ, TP Prevalje

Sestavino dobro stepemo in uporabimo kot običajni šampon.

Napitek z mlekom in medom:

- 1/2 l mleka
- 4 žlice medu
- ščepec cimeta.

Prekuhamo ohlajeno mleko, med in cimet dobro zmešamo, postavimo v hladilnik. Je dobra osvežilna pijača.

Recept iz kuharskih knjig škofjeloški medeni kruhki:

- 1/4 kg medu
- 45 dkg ržene moke
- 1/2—1 kg pepelike
- cimet, klinčki, orešek in limona.

Naštete sestavine zgnetete v testo, ga razvaljamo in denemo na pomazan pekač, kjer naj počiva 48 ur. Testo pečemo 3/4. Še toplo pečivo namažemo z oljem, da se sveti, nato ga razrežemo na rezine.

Recept iz rimskih časov, nekoliko prilagojen našim meram:

Praženec z medom in makom:

- 240 g moke
- 1200 g sveže skute
- 120 g medu
- 2 jajci

Lončeno posodo namažete z oljem in vanjo stresete vsa naštetá živila, ki ste jih prej dobro stepili. Posodo pokrijete in postavite v pečico. Pečete, da je pečeno tudi v sredini, zakaj tam je testo najbolj gosto. Ko je pečeno, ga vzamete iz posode, premažete z oljem, potresete z makom, za nekaj časa spet pokrijete. Preden postrežete, polijete z medom.

Matevž ČARF

DOPIŠUJTE V GLASILO

OB ZLATEM JUBILEJU KOZJENKOVEGA ATA IN MAME

*Stoji ena hišica,
s skodlami je krita,
oče in mati v njej živita.
Trudne njune so roke,
osamelu njuno je srce,
otrokom sta življenje dala,
sedaj pa sama sta ostala.*

Žal se je v tem modernem času ta pesem vgnezdila na marsikateri gorski kmetiji in uresničila svoje verze, katerim bi lahko dodal še pogovor, da starši lažje vzredijo ducat otrok kot...

Ko sem se lani nekako ob tem letnem času znašel na Kozjenkovem dvorišču, sta me ostarela človeka povabila v hišo, da se kaj pomenimo, kar da njima je dolgčas, saj leži Kozjenkova domačija na samotnem kraju pod pošastnimi Napčenikovimi pečinami na koncu Pernice.

Beseda je dala besedo in mati Štefka, ki bo letos odločila sedmi križ, mi je povedala, da se je pri Kozjenku oženila svagusta leta 1940 z osem let starejšim Lukom Tratnikom. Komaj sta si začela ustvarjati dru-

žino je izbruhnila druga svetovna vojna, polna strahu in pomanjkanja ob majhnih otrocih. Tudi še deset let po vojni je bilo zelo težkih in trdih, a gospodarila sta s pogumom in lepimi upi, da jima bo nekoč lepše in boljše.

Tri dekleta in šest fantov je privekalo na svet. Kakor so drug za drugim prihajali in odrasčali, tako so tudi drug za drugim zapuščali dom. Trdno sta upala, da ju bo vsaj eden nasledil, toda ostalo jima je grenko razočaranje, vsi so zapustili rodno gnezdo in si spletli svoja gnezda drugje. Ob samevanju se sprašujeta: »Le kaj sva zagrešila, da se je obrnilo tako.«

Kmalu bosta praznovala petdesetletnico skupnega življenja. Upata, da ju bodo prišli ob tem jubileju obiskat otroci z vnuki, morda tudi z veselim sporočilom, da se bo kateri le vrnil z vnučki, in bodo nadaljevali poslanstvo kmetovanja na Kozjekovi domačiji ter olepšali jesen življenja dedku in babici.

Ludvik MORI

SAMOTA JE TEŽKA BESEDA!

Samota je težka beseda. Včasih je nam celo všeč, včasih pa nam srce razjeda.

Sedim za mizo, pogled mi splava skozi okno v daljavo, moje misli se potopijo v preteklost. V podzavesti doživljam bližino svoje družine, s katero sem živela preko 40 let. Čeprav je bilo v času, ko smo si ustanavljali svoj dom, v času odrasčanja otrok, tudi težko, vseeno je bilo lepo. Fanta sta odrasčala, imata vsak svoj poklic, odšla sta iz družine po poti, ki jo jima načrtuje življenje. Občasno se oglasita pri meni, vendar le za hip, zopet odideta, ker se pač vsakemu mudi. Tudi jaz sem nekoč odšla iz družine svojih staršev, čeprav me je življenje vsestransko obremenjevalo, sem si občasno le vzela čas tudi za starše. Prijetno smo pokramljali, pobrskali malo v preteklost, sedanost, prijetno so bile te urice, hranim jih v lepem spominu.

Predramim se iz sna preteklosti, zdrznem se, ko spoznam, da sem ob mizi le sama, kajti nedavno so mi odnesli iz hiše tudi moža. Imam sestre in brata, ki me večkrat tudi obiščejo. Tudi dobre prijateljice imam. Težava je le v tem, da le redko vračam obisk, ker težko hodim. Delam v hiši, vrtu, rada šivam razne stvari, kvačkam in berem knjige, ki so mi že od nekdaj prijateljice. Na srečo imam tudi vnuke. Ko se zazrem v modrino njihovih očk, začutim v srcu toplino, začutim smisel življenja.

A kljub vsemu, ko sem včasih ob večerih sama, se mi samota predstavlja kot težka beseda, ki nam je včasih celo všeč, včasih pa nam srce razjeda.

Veronika PLEŠEJ

KADROVSKE VESTI — GOZDARSTVO

PRISLI: april 1990

Priimek in ime — Dela, ki jih opravlja — Organizacija, iz katere prihaja

TOZD Gozdarstvo Radlje
Urh Drago, 3. 4. 1990, gojenje gozdov, TSP Radlje

Delovna skupnost Slovenj Gradec
Mikas Mirjam, 1. 4. 1990, hišnik v poč. domu Filip Jakov,

ODŠLI: april 1990

Priimek in ime — Datum — Dela, ki je opravljal — Organizacija, v katero odhaja

TOZD Gozdarstvo Slovenj Gradec
Gotovnik Vinko, 13. 4. 1990, gozdni delavec-sekač, invalidska upokojitev

TOZD Gozdarstvo Črna
Kremzer Alojz, 30. 4. 1990, revirni vodja, upokojitev,
Štifter Anton, 30. 4. 1990, gojitelj, upokojitev

TOZD Transport in servisi Pameče
Planšak Jože, 6. 4. 1990, voznik, invalidska upokojitev

Gozdarstvo Slovenj Gradec	41	3	44
Gozdarstvo Mislinja	47	5	52
Gozdarstvo Črna	122	14	136
Gozdarstvo Radlje	111	25	136
TOK Gozd. Slovenj Gradec	33	3	36
TOK Gozd. Ravne	26	5	31
TOK Gozd. Radlje	26	5	31
TOK Gozd. Dravograd	13	3	16
CLS Otiški vrh	39	5	44
TIS Pameče	115	13	128
Gradnje Slov. Gradec	43	7	50
Delovna skupnost	43	60	103
	659	148	807

Cerjak Darinka

REŠITEV MAJSKE NAGRADNE KRIŽANKE

CELO ROBOT POSTANE IMPOTENTEN LJUBIMEC, ČE ZMANJKA ELEKTRIČNEGA TOKA

Do 25. maja smo prejeli čez 80 rešitev. Žrebali smo 1. junija.

Nagrade so prejeli:

3 sadike iz drevesnice GG Slovenj Gradec
Marina JAVORNIK, Pameče 6, Slovenj Gradec

1 okrasna blazina

Erih MIHEV, TOZD Gozdarstvo Črna

1 Okrasna blazina

Andreja PEČOLAR, Legen 136/a Šmartno

1 vratno krilo (hrastov furnir)

Minka HORVAT, TP Pameče

Čestitamo
Uredništvo

Vsako leto proti koncu meseca maja pripravijo planinci iz vseh koncev na Paškem Kozjaku planinsko srečanje. Tudi letos so se zbrali na takem srečanju na prekrasni livadi Ostrice že devetič. Ob lepem in toplim vremenu so se pomerili v raznih športnih tekmovanjih, za veselo popotnico pa so si lahko nabrali tudi šopke šmarnic. V objektiv fotoaparata smo ujeli nasmejane planince iz Mislinjske doline. — Foto: F. Jurač

Na Otvoritev novega mostu v Trbonjah sta prišla tudi 70-letna Nežka in 77-letni Peter Vinšek iz Dravč, ki sta tiste dni praznovala visok življenjski jubilej — zlato poroko. K temu dogodku jima iskreno čestitamo in želimo obema veliko zdravja.

Foto: F. Jurač

KADROVSKE VESTI — LESNA

PRISLI V MESECU APRILU 1990

Priimek in ime, datum nastopa, naloge, ki ji bo opravljal organizacija iz katere prihaja

NOVA OPREMA

— KAVNIK Zoran, 1. 4. 1990, vodja proiz. oblinjen. pohištva iz Poslovnega inženiringa,

ODŠLI V MESECU APRILU 1990

— ŽAGA OTIŠKI VRH

1. ŠMON Viktor, 19. 4. 1990, VKV, mehanik, Avstrija

2. MRVLJAK Mirko, 25. 4. 1990, zlaganje odpreme;

TIP OTIŠKI VRH

1. KORAT Anton, 30. 4. 1990, KV ključavničar — upokojitev,

2. MAURIN Alojz, 24. 4. 1990, KV ključavničar — upokojitev,

3. LIKAVEC Igor, 5. 4. 1990, lesar IV. stop. — obrtnik;

TOVARNA POHIŠTVA PAMEČE

1. MLAČNIK Sašo, 26. 4. 1990, delavec, pomoč pri stroju,

2. ČURČ Robert, 13. 4. 1990, strugar IV. stopnja, pripravništvo,

3. LAZNIK Stefka, 13. 4. 1990, delavka, embalaranje oblog — upokojitev;

4. PIRNAT Minka, 12. 4. 1990, delavka, vodja kroj. furn. — upokoj.

5. ČEHOVNIK Oto, 26. 4. 1990, obratovodja, upokojitev.

TOVARNA POHIŠTVA PREVALJE

1. MILER Branko, 25. 4. 1990, stroj. tehnik. pripravništvo,

2. SENICA Ida, 2. 4. 1990, pomoč pri stroju.

TOVARNA STAVBNEGA POHIŠTVA RADLJE — PODVELKA

1. ALTBAYER Dušan, 16. 4. 1990, lesar — IV. stop. pripravništvo

2. ŠIREC Darinka, 23. 4. 1990, lesar — IV. stop. pripravništvo

3. SERŠEN Zvezdana, 23. 4. 1990, lesar — IV. stop. pripravništvo

4. URH Drago, 2. 4. 1990, lesar — IV. stop. v GG Radlje ob Dravi

5. SMREČNIK Bojan, 17. 4. 1990, lesar — IV. stop. čiščenje in ročno kranje okvirjev, Avstrija,

6. MORJ Jože, 17. 4. 1990, delavec, priprava elem. za rolo omarice, Avstrija.

NOVA OPREMA

1. VOGRINEC Jožica, 30. 4. 1990, delavka, izvajanje tapetniških del, upokojitev,

POSLOVNI INŽENIRING

1. KAVNIK Zoran, 1. 4. 1990, elektrotehnik, Nova oprema

2. MLINŠEK Anica, 1. 4. 1990, ekono. tehnik, KOMPAS Slovenj Gradec,

3. PEČNIK Ana, 7. 4. 1990, ekonom. tehnik, invalidska upokojitev,

4. MIKAS Mirjana, 1. 4. 1990, hišnik, GG Slovenj Gradec,

5. LJUCOVIĆ Pavle, 22. 4. 1990, inž. les. — redna upokojitev.

DRUŽBA — INŽENIRING

	M	Ž	skupaj
ŽAGA MISLINJA	45	4	49
ŽAGA OTIŠKI VRH	43	11	54
ŽAGA MUŠENIK	34	13	47
ŽAGA VUHRED	45	10	55
TP PAMEČE	126	143	269
TP PREVALJE	86	159	245
TSP RADLJE-PODVELKA	179	181	360
NOVA OPREMA	177	147	324
TIP OTIŠKI VRH	213	29	242
TRGOVINA INŽENIRING	96	37	133
POSLOVNI INŽENIRING	58	119	177
LESNA — VODSTVO	4	5	9

skupaj: 1.106 858 1.964

Drago MIŠETIČ

4-3 Pokrivanje kope

Ko je bila kopa pripravljena, jo je moral oglar pokriti. Za prvi sloj je uporabil zelene smrekove ali jelove veje, praprot, brinje, listje ali travo. Ta pokrov so imenovali »grosa« ali »srajca«, opravilo pa »grosarjenje« ali »pobirnenje«. Običajno ne »pogrosajo« cele kope naenkrat, temveč le del in na ta del začno nanašati zemljo. Najprimernejša je zemlja s starih »kopišč«, imenovali so jo »kopišnica«. Če pa ni bilo v bližini stare kope, so pa uporabili običajno zemljo iz bližine kope — »novino«. »Kopišnica« ni smela biti iz prestare kope, ker je bilo v njej preveč ogljenega prahu in le to je začelo pod vplivom vročine tleti in kopa je dobila na površini svetlo barvo ali kot so rekli oglarji, da »kopa belica«.

Kopa se pokriva zato, da se prepreči nekontroliran dostop zraka v notranjost kope. Plast tega pokrivala je morala biti najdebelejša na »glavi«, srednje debela na »sklepu« in »ramenih« in najtanjša na vznožju kope. Debelina zemlje je od 7–12 cm. Obenem, ko zasipava kopo z zemljo oziroma kopa »črni«, nalaga na to zemljo na kopi debele cepanice 20–30 cm narazen, da držijo zemljo na kopi. Te cepanice so imenovali »obstavljači«. Pri večjih kopah so »spodnji in zgornji obstavljači«. Z zemljo obložijo celo kopo, razen prostora, ki omogoča dostop do stržena. Ko to postori, je kopa pripravljena, jo oglar prižge. Temu so rekli oglarji, da je kopa »črna«.

4-4 Sežig kope

»Zažiganje« kope so opravili na različne načine. Bistvo pa je bilo v tem, da so v sredini pustili stržen in, da so tu iz drobnih tršic napravili ogenj in na vznožju kope v enakomernih presledkih napravili 4–6 lukenj, ki so imele nalogo, da dovajajo zrak. Ko se je iz stržena začel valiti dim, je bil znak, da je kopa prižgana.

4-5 Segrevanje kope

To je bilo pri pridobivanju oglja praktično največja skrivnost in kvaliteta oglja je bila odvisna prav toliko od načina segrevanja kope kot od kvalitete drv. Običajno pa so to delali tako, da so po prižiganju kope pustili odprt stržen nekaj ur, da se je razvil ogenj. Po tem so dodali še tršice in stržen zaprli z desko in zemljo. Po tem v strženu ni več gorila, ampak le telo. Če je bilo tlenje prepočasno, je z »bokalnico« razrahljal gorivo, če pa je bilo tlenje prehitro, pa je gorilni material zbil ali zaprl kakšno luknjo za dovod zraka.

4-6 Kuhanje ali ogljenitev

Najprimernejša temperatura je 240–280°C, odvisno pač od vrste lesa. Pri teh temperaturah se začne spreminjati barva lesa, odteka vlaga, razvija se vodna para, les se krči. Če so previsoke temperature je oglje slabe kvalitete, pravili so mu »pregnato« ali »prežgano« oglje; če pa so prenizke temperature pa ni prišlo do pooglenitve.

Uravnavanje temperature je vršil oglar z odpiranjem ali zapiranjem lukenj, ki jih je napravil z »luknjačem«. Po robu lukenj je oglar razlikoval: »zračnice« — za dovajanje zraka v kopo in pa »dimnice« za odvajanje dima iz kope. »Zračnice« je napravil na vznožju kope, »dimnice« pa na pobočju kope. »Zračnice« so imenovali tudi duške, dušniki, poduice ali podne, dimnice pa dime.

Začetek pooglenitve je oglar ugotovil po hreščanju pod nogami, ko je hodil po kopi. Ko se je to začelo dogajati, je prišel čas, da je iz kope spustil dim. Po barvi dima je ugotovil fazo pooglenitve. V začetku je bil dim belkast (pomešan z vodno paro) nato siv, sledi rjav nato moder, ki je prehajal v prozoren in to je bil znak, da je pooglenitev končana. Takrat se je kopa »plavo kadila«. Te poizkuse je napravil najprej pri strženu, nato pa je »dimnice« prestavil na »ramena« in nato do »sklepa«. Te »dimnice« je prestavljal prav do vznožja kope in ko se je tu kopa »plavo pokadila« je bila kopa »kuhana«. »Dimnice« je običajno štirikrat prestavil in tako so ločili štiri pasove pooglenitve. Pri slabše izdelanih kopah ali pri neugodnih vremenskih pogojih je oglar »dodajal dim« ali ga »odvezal« s številom »dimnic«. Hitrost kuhanja je bila odvisna od oglarja, trajala pa je približno štirinajst dni.

4-7 Pihanje ali bruhanje kope

Ko se »kuha glava«, je kopa »na pihanju«. Takrat se v »glavi« naberejo vodni hlapci in lahko vzdignejo zemeljsko prevleko. Če je dovolj »dimnic« do tega ne pride. Če pa do tega pride, kopa »bruhne« ali »pihne«. Izkušen oglar je to preprečil z zapiranjem »zračnic« in z odpiranjem »dimnic«.

4-8 Bokanje ali dopolnjevanje kope

»Kuhano« oglje se v kopi seseda. Zaradi tega nastajajo prazne odprtine, ki jih je treba zapolniti. To delo so imenovali »bokanje«. »Bokali« so z drobnimi, suhimi in zdravimi drvimi. Pri tem so morali zapreti vse »dimnice« in »zračnice«. Običajno so to delali trikrat dnevno. »Bokanje« je bilo eno izmed težjih del pri kuhanju kope, vendar je bilo nujno zlo. Tu se je zgodilo tudi največ nesreč.

4-9 Čiščenje, hlajenje in razdiranje kope

»Čiščenje« in »hlajenje« kope se prične, ko je kopa do konca »kuhana«. Namen tega je, da nikjer v kopi več ne tli in da se oglje ohladi in da se pri razdiranju ne vname. Oglar »čisti« kopo tako, da z grebljico potegne iz kope zemljo na tla. Tu se mora le-ta ohladiti in jo nameče nazaj na kopo. To dela v progah in pusti kopo mirovati dva dni, da se kopa temeljito ohladi.

Ko je kopa ohlajena prične z »razdiranjem« ali »štoranjem« kope. Prične lahko z vrha ali od strani.

Podobno kot pri »čiščenju« odstrani zemljo, nato pa z »štorovnikom« odpre kopo oziroma vlači iz nje kose oglja. To počne tako dolgo, da »razdre« kopo ali pa samo del kope. Pri tem že obenem sortira oglje. Tleče oglje so morali pokriti z zemljo, voda je bila običajno prepovedana, kajti takšno oglje je prej preperelo in bilo je slabše kvalitete.

4-10 Podatki o oglju

— teža 1 prm bukovega oglja	180–240 kg
— teža 1 hl bukovega oglja	22 kg
— 1 prm bukovih drv	100 kg oglja
— 1 vagon oglja (10 t)	2 srednje veliki kopi ali 100 prm drv

4-10 Nekaj normativov za pooglenitev srednje velike kope

— naprava kopišča	1 dnina
— dostava drv	5 dnin
— zlaganje kope	2–3 dnine
— pokrivanje kope	1 dnina
— zažiganje in segrevanje kope	1 dan (24 ur)
— kuhanje	12–16 dnin
— hlajenje kope	2 dnine
— čiščenje kope	1 dnina
— razdiranje kope	3 dnine

Oglar je imel običajno pomočnika (1 ali 2), tako da so naenkrat lahko oskrbovali 3–5 kop. Organizirali so si delo tako, da so eno kopo pripravljali, drugo kuhali in tretjo razdirali.

ZAKLJUČEK

Upam, da sem v tem svojem članku prikazal delo, ki je pravzaprav že izumrlo, prav pa je tudi, da se mladi vsaj nekoliko spoznamo z deli v gozdarstvu, ki jih ni več. Upam, da se bo še kdo oglasil v Viharniku z opisom stelarje, trenja lanu, pridobivanju tanin ipd.

Literatura:

- Šumarski listi (1936)
- Gozdarski priročnik (1946)
- Šumarska enciklopedija
- ustni viri

Janez ŠVAB

MATEVŽ OBRETAN

V boju s težko ter hudo boleznijo je 29. novembra 1989 ugasnilo življenje gozdnemu delavcu v pokoju MATEVŽU OBRETANU z Ludranskega vrha.

Tevž je stekla zibelka v Bistri, na Lahovi domačiji 6. 9. 1910. Še dokaj mlad si je moral sam služiti svoj kruh.

Služil je pri Klavžu v Javorju in Najevniku na Ludranskem vrhu. S svojimi 20 leti se je zaposlil pri grofu Thurnu in opravljal dela gozdnega delavca. Leta 1943 se je aktivno vključil v NOB, vendar se je zaradi šibkega zdravja kmalu vrnil domov. Po vojni se je ponovno zaposlil kot gozdni delavec, kateremu poklicu je bil zvest vse do upokojitve. Goz-

darska dela je z veseljem opravljal širom naših koroških gozdov Smrekovca.

Leta 1969 se je zaradi bolezni invalidsko upokojil. Vsa leta je vestno in marljivo opravljal razna gozdarska dela, saj smo ga poznali kot vestnega in prizadevnega delavca. S svojim prijateljskim in tovariškim odnosom do sočloveka si je ustvaril svoj lik in spoštovanje, zato smo ga vsi cenili. Vedno je znal z dobro besedo razvedriti vsakogar. Bil je poln dobrote, poštenja in plemenitosti.

Ohranili te bomo v lepem in trajnem spominu.

Kolektiv TOZD GOZDARSTVO Črna

FRANČIŠKA ŽAŽE — TRAVNEKERJEVA

V 78 letu starosti je umrla naša članica Zveze borcev NOV Frančiška ŽAŽE.

Rodila se je pri Krajgerju na Stražišču. S 24 leti se je poročila na Travnekerjevo kmetijo. Kot kmečka gospodinja ni imela ravno rožnatega življenja. Stalno se je borila za preživetje družine, za blagor kmetije.

Življenje je podarila desetim otrokom. Prvorojena dvojčka sta ji umrla. To je bila velika žalost za mlado mater. Leta 1938 ji je davica pobrala hčerko; pa še ni bilo dovolj gorja. Leta 1945 je v požaru izgubila življenje še ena hčerka. Leta 1966 je pokopala moža. Časa trpljenja se je napolnila, ko se je morala posloviti še od enega sina, ki je umrl pred kratkim.

Tegobe življenja so ji lajšali preživeli člani družine in vnuki, ki jih je imela nadvse rada, pa tudi

vzgladno so skrbeli zanjo. Ob trdem delu si je izrabila oba kolka, tako da je s težavo hodila že deset let. Ko pa se ena bolezen začne, prikipi na dan vse, kar se je nabiralo leta. Njeno izmučeno srce jo je izdalo. Ko bi morala zapustiti bolnico in oditi domov, je nenadoma umrla.

Ko se ni mogla več udeleževati letnih sestankov članov NOV, smo jo nekdanji soborci obiskovali na domu. Obujali smo spomine na partizanske dni, ko se je pri Travnekerjevi domačiji reklo »Pri klobasi«. Tu je bila partizanska javka. Kmetija je dobila za to posebno priznanje OF, aktivisti dravograjkega okrožja pa so kmetiji podelili plaketo »Partizanska kmetija« v znak priznanja za medvojno delo. Frančiški pa je bila priznana posebna doba v dvojnem štetju od 15. junija 1943 do konca vojne.

Vera HORJAK

RATIHOMI MAMI V SLOVO

V mesecu februarju letos smo se na pokopališču v Črni na Koroškem poslovili od Marije Kos, Ratihove mame. Življenje se ji je izteklo po dolgotrajni bolezni, v 65. letu starosti na rojstni Ratihovi domačiji.

Rači bici ali Micki, kakor smo jo domačini klicali, je stekla zibelka leta 1925. Odraščala je v družini matere in očima doma na kmetiji. Njen ded Fabijan ji je še kot otroku zapisal Ratihovo posestvo.

Vojna tudi Micki ni prizanesla. Njena domačija je bila zatočišče in postojanka partizanov in je za to po vojni dobila tudi priznanje. Micka je leta 1942 izgubila svojo mamo, sama pa je zbežala za nekaj mesecev k Peršetu, nato pa je odšla v partizane. Po osvoboditvi si je ustvarila svoje ognjišče z Ivanom

Kosom na Ratihovi domačiji. Družino sta dopolnila s štirimi sinovi. Najstarejši je kmalu umrl, ostali trije pa so odrasli in imajo danes že vsak svoje ognjišče.

Leta 1982 je posegla v Ratihovo družino kruta usoda. Umrl je mož Ivan. Naslednje leto so izgubili Branka, ki je živel na kmetiji in ga je imela Micka rada kot svojega sina.

Na jesen življenja, ko bi morala uživati sadove svojega dela, jo je spremljala žalost in bolezen. Močna sladkorna bolezen jo je večkrat prisilila, da je šla v bolnico. Velikokrat je padla v nezavest, da so ji zdravniki komaj rešili življenje. Nazadnje ni več zmogla, izgubila je bitko s smrtjo.

Ignac ZDOVC

V SPOMIN VIKTORJU KOROŠCU 1968—1990

Po hudi prometni nesreči iz dela, ki se je zgodila našemu mlademu Viktorju dne 28. 12. 1988, je po letu in pol dne 2. 5. 1990 prenehalo biti mlado srce.

Od Viktorja smo se mnogo pre zgodaj poslovili člani kolektiva »NOVA OPREMA« Slovenj Gradec na šmarškem pokopališču pri Slovenj Gradcu dne 4. 5. 1990. Viktor je bil rojen 12. 11. 1968 v Mislinski Dobravi, zaposlen pri LESNI »NOVA OPREMA« od 18. 6. 1986 na delovnem mestu izdelava vzmeti.

Viktor je svoje delo z veseljem opravljal, zato nas je toliko bolj prizadela novica o njegovi smrti. Predvsem se zaradi tega, ker je tokrat posegla smrt po mladem, še polnem želja po življenju, ustvarjanju in bodočem delu. Kruto se je poigrala usoda zadnji delovni dan pred novoletnimi prazniki. Misli, da bo novoletne praznike praznoval v toplem domačem ognjišču poleg mame in stare mame, je usoda uničila. Huda prometna nesreča, bolnišnica. Čeprav je bila zdravniška pomoč, sodobna medicina ni mogla narediti čudeža, le nemo so lahko

zdravniki nemočno oprezovali ob modernih instrumentih, kako se mlado telo bori z naravo, da bi jo premagalo, a zaman je bil trud medicine, zaman borba mladega zdravega telesa, saj je kruta narava opravila svoje. Kljub temu, da Viktor ni delil še dolgega dela s kolektivom, si je hitro pridobil prijatelje, tako med svojimi mladimi vrstniki kot starejšimi sodelavci. Voljan je bil delati vsako delo, ki mu je bilo zaupano in prav s svojo marljivostjo si je pridobil ne samo delovne tovariše, ampak tudi prijatelje.

Imel je težko mladost, zato smo čutili, da mu moramo nuditi več kot samo delo, če hočemo, da del težkega nadoknadimo in da končno izoblikujemo mladega fanta v dobrega delavca in poštenega prijatelja.

Žal je smrt prekrizala naše in njegove upe. Bil je mladeniško zagnan za delo, mladostno razposajen, dober delavec in prijatelj, zato je bilo naše slovo toliko težje. Ostal bo vedno v našem spominu.

Naj mu bo lahka domača zemlja. Mami in stari mami pa izrekamo globoko sožalje.

Bernard RUTNIK

ZAHVALA

Ob boleči in mnogo prerani izgubi dragega moža, atija, sina in brata

JOŽETA KOTNIKA

11. 2. 1960—23. 4. 1990

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, znanem in prijateljem, ki so nam v najtežjih trenutkih stali ob strani, nam pomagali, pokojniku darovali vence in cvetje in ga spremlili na njegovi zadnji poti. Zahvaljujemo se gospodinu Mirku Garbusu, Bertiju Konečniku in Edu Turičniku za lepe poslovilne besede, gasilec GD Legen, smarskim pevcem in pihalni godbi iz Slovenj Gradca.

Hvala tudi nadžupnikom Francu Rataju in Jožetu Skorjancu. Hvala sodelavcem SGP Kograd in kolektivu Lesne Slovenj Gradec za izkazano pomoč.

Žalujoči: žena Mira, hči Mirjam, mama, oče in brat z družino

ZAHVALA

Ob izgubi naše ljube in nepozabne mame in babice

MARIJE KAC,

p. d. Štrufjeve mame iz Smartnega pri Slovenjem Gradcu

se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znanec, kolektivu PI Lesna — sodelavkam in sodelavcem ter vsem, ki ste jo spremljali na njeni zadnji poti, ji darovali za sv. maše, vence, cvetje in nam kakorkoli pomagali v teh najtežjih trenutkih.

Iskrena hvala duhovnikom: gospodu kaplanu Vladu Bizantu za opravljen pogrebni obred in gospodu nadžupniku Jožetu Skorjancu za poslovilni govor ob odprtem grobu. Prav lepa hvala Karolini Sešel za izrečene besede slovesa in pevskemu zboru Kope za zapete žalostinke, še posebno se zahvaljujemo dr. Mariji Arehovi za pomoč v času dolgotrajne mamine bolezni.

Še enkrat hvala vsem, ki ste se spomnili naše drage mame.

Vsi njeni

ZAHVALA

Mnogo prezgodaj in za vedno je nas zapustila naša draga žena, ljuba mamica, hčerka in sestra

IRENA KOTNIK

iz Mislinje 257

Vsem, ki so jo spremljali na vse prerani zadnji poti, ji darovali vence in cvetje in nam izrazili sožalje, se iskreno zahvaljujemo. Prav lepa hvala vsem sosedom za pomoč v najhujših trenutkih, TOZD Gozdarsstvu Mislinja, posebej Tovarni usnja Slovenj Gradec TOZD Prevent ter TOZD Mikon Mislinja za finančno pomoč. Iskrena hvala dr. Tilki Prevolnik in dr. Stanku Stoporku za zdravljenje in nego v času njene hude bolezni, gospodinu Marjanu Križaju za ganljivo izrečene besede slovesa ter g. duhovniku za opravljen pogrebni obred.

Žalujoči: mož Dušan, sinova Ambrož in Aleš, mama, bratje Mirko, Stanko, Rado in Janez ter sestre Marjana, Romana in Danica z družinami.

NAŠI KOŠČIČARJI

(nadaljevanje iz št. 4/90)

Italijanka

Izvir iz Kavkaza. Razširjena v Italiji in Kaliforniji, avtofertilna. Plod je srednji ali debel, debelejši kakor domači češplji. Koža je temno modra, pokrita z nadihom. Meso je čvrsto, kisel sladko in rumeno. Koščica se loči od mesa samo malo težje kakor pri domači češplji. Koščica je velika in zori malo pred domačo češpljo. Rodnost je pri nas malo manjša kot pri domači češplji. Proti škodljivcem je odporna.

Stanley

Ameriška sorta, država New York 1913, avtofertilna, zori v septembru, deset dni, pred domačo češpljo.

Plod je velik do zelo velik, temno modre do črno modre barve, prekrit s svetlim nadihom, podolgast. Meso je zelenkasto rumeno, čvrsto zmerno sočno, od koščice se loči samo pri polni zrelosti, tedaj je sladko in dišavno. Prikladna je za namizno sadje. Posebno prikladna je za pridobivanje soka s paro. Plodovi so lepo razporejeni po vejah, zato ne gnijejo ob dežju. Drevo raste močno. Roditi začne v četrtem letu, nato močno in redno. Sorta je odporna proti virozam, na plodu se ne opaža.

Obrezovanje

Sorte, ki imajo navpično rast, gojimo v obliki izboljšane piramide ali palmete, sorte ki jim rastejo skeletne veje navzven, lahko gojimo tudi v kotlasti obliki ali palmeti. Slive je treba v mladosti le malo obrezovati. Slive rodijo na enoletnem lesu in na brstičih na starem lesu. Rast poganjkov naj bo na mladem drevesu 25—60 cm, na rodni pa vsaj 25 cm. Če skeletnih vej ne skrajšamo, postanejo predolge in se lahko lomijo.

Japonske sorte rade preveč rodijo, zato jih moramo bolj rezati kakor evropske. Rodijo na enoletnem lesu kakor breskve, zato jih tudi podobno režemo. Ker slive zahtevajo dosti svetlobe, veje redčimo kakor krajšamo. Premočno jih ne smemo obrezovati. Pri italijanskih palmatah naj bodo razdalje med drevesi na bujnih podlagah 60—70 cm, na šibkih pa 50—60 cm.

BRESKVE

Opis

Divja vrsta *Prunus persica* ima dve formi: var. *rosaeflora* (cvet v obliki rože) in var. *campanula florum* (cvet v obliki zvona). Ti dve obliki se izražata tudi v današnjih sortah, saj evropska in ameriška sorta izvirata iz teh dveh vrst. Poznane so še druge divje vrste iz daljnega vzhoda.

Klima

Breskev uspeva povsod tam kjer vinska trta. Pozimi, ko počiva, prenese do -20°C ,

če je les dobro dozorel in med globokim počitkom. Če nastopi v pozni zimi več dni trajajoče toplo vreme se breskev prebudi in tedaj ji škoduje nizka temperatura, čeprav se samo nekaj dni spusti temperatura pod ničlo. Ker zgodaj cvete, jo sadimo v lege, kjer ni spomladanskih mrazov. Mlade breskve so občutljive na mraz kakor starejše.

Naše kulturne sorte delimo v dve skupini: breskve: dlakava koža ploda nekatarine: gola koža ploda

Tukaj bom opisal samo sorte, ki jih za silo lahko gojimo pri nas.

Jerseyland. ZDA. New Jersey.

Zori na Goriškem v zadnji tretjini julija. Ena najboljših zgodnjih sort. Plod je priku-pen, debel. Koža je živo rumena in se intenzivno preliva v rdečo barvo. Meso je rumeno oranžno, finega okusa, Polcepk. Drevo je srednje rasti in obilno rodi. Srednje dobro prenese nizke zimske temperature.

Veteran: Kanadska sorta. Meso je rumeno, se ne loči popolnoma od koščic, je nekoliko vlaknato. Drevo je srednje bujno, izredno rodovito, zato je potrebno močnejše redčenje plodov. Odporna je proti zimskemu mrazu.

Redskin. ZDA. Rumeno meso, zori sredi avgusta. Drevo je bujne rasti in rodovitno, pozimi odpornejše kot ostale.

MARELICA

Sortiment za Slovenijo.

Ogrska je doma iz Madžarske, kjer so jo našli kot sajenec. Na Primorskem zori sredi julija, drugod začetkom avgusta. Plod je srednje debel, višji kot širok, od strani sploščen, proti vrhu koničast. Koža je skoraj gladka, svetlo do temno rumena, na sončni strani rdeče zagorela in pikčasta, meso je oranžno, sočno sladko, fino dišavno. Dobro se loči od koščic. Drevo je bujno, zelo rodno in odporno proti mrazu.

Samoplodna je.

Klosterneburška je nastala s selekcijo ogrske in ji je zelo podobna. Zori nekaj dni za ogrsko.

Pavot je francoska sorta, vzgojena iz semen leta 1882. Cenijo jo kot najbolj pozno sorto (sredi avgusta), zato je vredna pozornosti. Plod je zelo debel, koža je rumena, na sončni strani rdeča do temno rdeče pobarvana, tako, da je videti plod zelo rdeč. Barva mesa je temno rumena. Jelderce je grenko. Drevo je bujno, zgodaj zarodi in obilno. Ker pozno cvete, se lahko izogne spomladanskim mrazom.

Za podlago cepljenja se najbolj priporoča, domača češplja in njeni koreninkasti izrastki.

dalje prihodnjič
Matevž Čarf

ZAVEZANI ZVONOVI

I.

Zavezani zvonovi,
kot srca so okovi,
želijo se sprostiti,
nas vse razveseliti.

II.

Mila pesem zvonov,
je kot žuborenje pomladi,

III.

No ja, bo že kako,
če tudi je hudo.
Da je le mir, pa zdravje,
bo že nekako šlo.

Veronika PLEŠEJ

Mesecu juniju je dala ime Junona — najvišja rimska boginja. Naši predniki pa so ta mesec po raznih krajih različno imenovali, pozneje pa so ga poenotili na rožnik — saj je ta čas povsod polno rož. Pomlad se že počasi poslavlja in prehaja v poletje.

Žito je že v klasju in kmalu bo zrelo za žetev. Sonce in zemlja sta na višku svojih moči. Vročina sonca se lahko prevesi v sušo, prihaja nevarnost neviht, ki rade prinesejo točo, ki lahko uniči kmetu posevke in ves njegov trud. V tem mesecu so stari narodi proslavljali največji praznik sončnega božanstva.

»O kresi se dan obesi«, je veljal star pregovor. Krščanstvo na ta dan 24. praznuje rojstvo Janeza Krstnika. Že v predkrščanstvu je ta dan veljal za dan sončnega obrata. Tako je še danes kljub tem, da je 21. junij, ko se pomlad prevesi v poletje.

Pri nas pa so v juniju bili razni ljudski običaji, ki se jih je le malo ohranilo in današnji tempo življenja gre svojo pot naprej. Malo se ozrimo nazaj, ko je bilo še več ljudi na deželi in si z različnimi običaji ter prazniki poleg vsakodnevnega težkega dela se tudi malo razvedrili. V nižjih legah in dolinah se je že začela košnja sena, v planinah pa čiščenje pašnikov. V mesecu juniju je še nekaj cerkvenih praznikov — tudi binkošti so večkrat v juniju — tudi letos. Dan pred binkošti so pri domovih lepo počistili. Po Koroškem je bila še pred zadnjo vojno navada, da so vsa hišna okna okrasili z lipovimi vejami v veri, da se na te veje vsede sv. Duh. Če ni bilo v bližini lipe, je veljala tudi bukev. Na binkošti zjutraj je gospodar od svitu vstal, šel na polje z blagoslovljeno vodo in z njo poskropil posevke. Ta čas je na splošno veljalo, da se mora zgodaj vstajati. Kdor je pri družini na binkošti zadnji vstal, je veljal za binkoštnega voleka, to se ga je rado celo leto držalo. Ker je bil za binkošti praznik dva dni, so te proste dneve dosti porabili za razna božja pota. Na 13. junija goduje sv. Anton (Padovanski), ki mu je posvečena cerkev na Planini na Pohorju. To božjo pot so včasih dosti obiskovali zlasti zaljubljeni.

Kresni večer pa je imel svojo skrivno kresno moč, ki ga tudi čas tisočletja ni mogel povsem izbrisati.

Staro izročilo pravi, da ob kresu sonce obstoji. Ponekod po Koroškem so trdili, da stoji kar štiri dni. Kdor bi v teh štirih nočeh — stopil na najvišjo goro, bi videl, kako se na enem kraju zemlja mrači, na drugem svita. Po Koroškem je bila navada, da so na kresni večer za vsakega družinskega člana natrgali po tri marjetice (na Koroškem so jim pravili kresnice-ker cvetijo v kresu), te so dali na okno tako, da so gledale v prostor — vsaka od teh treh je imela svoj pomen. Katera teh marjetic je ostala čez noč sveta, to se je tistemu članu družine čez leto zgodilo.

Kresna noč je imela še razne moči. Če je kdo v kresni noči nevedoč dobil praprotovo seme v čevlje, je lahko slišal živali, ki so se med sabo pogovarjale. Tudi neporočena dekleta so se rade šle na kresni večer pod bezgovo drevo prositi za moža. Treba je bilo izreči nekaj skrivnih besedi in bezeg, bezeg daj moža — pa je lahko izvedela, kdo bo njen

mož. Bil je primer, ko je sosedov fant zvedel za sosedovo dekle, da bo šla pod bezeg prosit za moža. Fant se je skril v krošnje bezga in čakal dekle. Ko je prišlo dekle pod bezovec in začela prositi za moža, se je fantu odlomila veja in ta je padel pred dekle. Dekle je bilo presenečeno, ko je zagledala pred sabo sosedovega sina, on pa je dejal: »Tukaj me imaš!« Še isto leto sta se vzela in srečna sta bila.

Najpomembnejši dogodek pa je bil na kresno noč — prižiganje ognja, ki so ga morali okresati na preprosti način s kremenom. Več teh običajev se je ohranilo v Beli krajini, kjer so dekleta oblečena v belokrajinsko nošo, kot kresnice ali ladarice, naslednice svečnic-starodavne boginje Lade, boginje ljubezni in rodnosti, ki so že nekaj dni pred kresom hodile po poljih in prepevale kresne pesmi. Prosile za dobro letino in varovale letino pred zlemi duhovi in čarovnicami. Najprej so vabile družice v svoje vrste:

Bog daj, Bog daj, dober večer,
Daj Bog, Marija, daj, dobro leto,
Mi smo prišle, da b'nam dali
svojo hčerko za Kresnico.
mi jo bomo tam preliali,
na en travnik bonaravnik,
tam ji bomo krencelj spletel
iz rožice gautožice,
iz roženkrauta, rožmarina.
Daj Bog, Marija, daj, dobro leto.

Vsaka hiša je pričakala kresnice okrašena s cvetnimi venčiki nad vhomom. Kresnice tega niso spregledale:

Tule so lepi dvori,
lepi dvori ograjeni,

ograjeni, pometeni:
pomela je devočica,
devočica lepa.

so pele svojo pesem, čeprav so že bile utrjene. V pesmi so tudi priznale:
Mi smo nocoj malo spale,
ki smo polje varovale,
in ga bogu izročevale.

V vsaki hiši pa je bil zanje pripravljen dar, ki se ga ni smel dotakniti nihče, če si ni hotel nakopati nesreče. Za dar so se kresnice lepo zahvalile:

Hvala lepa na temu daru,
ki ste nam ga darovali,
Daj Bog, Marija, daj, dobro leto!
Mi se od vas potočimo
in vas Bogu izročimo,
Daj Bog, Marija, daj, dobro leto.
Varoval Bog Marija,
Bog, Marija, sv. Ivan!

Če se je zgodilo, da v neki hiši niso dobili daru, so kresnice s hudo grožnjo zagrožile sebičnemu gospodarju:

Da b' imeli toliko straha
kot je na vaši peči praha!

Tudi noč pred sv. Trojico (kvat. sobota) je imela svojo moč. Če je dekle hotela zvedeti, kakega bo moža dobila, je morala iti pod staro češpljo nekaj pomoliti, nato iti na svež studenec, se z mrzlo vodo umiti in nič obrisati — iti v posteljo in ne pregledati nazaj ter mirno zaspati. Ponoči jo bo v sanjah bodoči mož prišel obrisati.

Tako smo v glavnem pregledali važnejše običaje v mesecu juniju.

Matevž ČARF

LAPOVNIKOV »BAVKELJ«

Še pred zadnjo svetovno vojno se je življenje na podeželju odvijalo povsem drugače kot dandanes. Ljudje so si ob raznih drobnih ročnih delih, namesto da bi poslušali radio ali gledali televizijo, pripovedovali razne zgodbe; vesele, žalostne. Sploh pa so veliko govorili o strahovih, tako da je celo odrasle stresala groza, mi otročaji pa si niti iz izbe niso upali.

Med strahove so vpletali tudi človeška bitja, ki so bila že ob rojstvu ali kakšni nezgodi, nenavadno zaznamovana, in jih po svoje imenovali. Med te sodi tudi Lapovnikov bavkelj. Imenujem ga tako, ker so nas otroke strašili, kadar smo bili poredni, da nas bo bavkelj dobil, če ne bomo pridni. Predstavljali smo si ga v podobi parkeljna, ki je spremljal Miklavža.

Sicer pa se je življenje na Lapovnikovi domačiji pred 90 leti odvijalo kar precej svojevrstno, nič kaj idilično. Sosedje in krajani so se te domačije izogibali, le zelo redko so koga povabili v goste ali v pomoč pri delu. Gorje mu, kdor bi si drznil nepovabljen v njihov dom, kar brž bi ga zgrabili hudobni psi, in teško bi bilo ubežati gorjači. Kot pravi ljudsko izročilo, so na tej kmetiji živeli samski

bratje in sestre, katerim so starši onemogočili ženitev v mladih letih.

Tako so ljudje bolj od daleč opazovali čudne delovne navade teh ljudi, ki so večino del opravljali ponoči. Pravili so, da so kot sova imeli temi prilagojene oči. Celo orali so ponoči, pa želi in spravljali skup seno, in ga vozili domov. Podnevi jih je le redko bilo videti zunaj. Menda je bil kar grozen pogled na stare mršave vole z gromozanskimi rogovi, tem volom podobna je bila tudi ostala živina. Zlobni ljudje so natolcevali, da delajo zato ponoči, ker jim pomagajo hudiči in imajo zvezo s peklom.

In redki so imeli priložnost videti pri Lapovniku nenavadno bitje, ki je bilo podobno zlodju ali bavkeljnu, kot so ga takrat imenovali. In to bitje da ima celo roge na glavi, so zatrjevali. Razlaga treznejših ljudi govori, da je to bitje moškega spola, bilo rojeno v krvoskrunstvu, kar je v takratnih časih strogo preganjala cerkvena in svetna gosposka. In razumljivo, da so ga skrivali skozi vsa leta po najtemnejših kotih, v hlevu pozimi, poleti pa na podstrešjih, in če k temu prištejmo še zanemarjenost in da je bil neobrit, je pač v res-

nici bil podoben zlodju, kakršnega so risarji malali v takratnih časih.

Lahko bi sodil tako, da so prav zato največ delali ponoči, da so prikriivali tega človeka, ki je moral za svoje preživetje ponoči trdo garati, podnevi pa se skrivati po najtemnejših kotih v nesnagi.

Med prvo svetovno vojno je pri Lapovniku izbruhnil požar. Po tem požaru tudi ni bilo več sledi o tem bitju, verjetno je v tem požaru našlo odrešitev bitje, človek, trpin, ki v takratni miselnosti soljudi ni bil vreden imena človek. Človek, brez pravice do krstnega imena in življenja med ljudmi, človek suženj za najtežja dela, katera je moral opravljati ponoči, z grehom lastnih staršev si je prislužil vzdevek Lapovnikov bavek, kakor so ga zlobni ljudje imenovali. Naj bodo te vrstice skromen spomin na njegovo kruto življenje.

Ceprav so se ljudje te domačije izogibali, je po naključju le zašel kdo v ta hram. Tako se je znašla v veliki črni dimnici tudi Hribernikova Katica. Ko je zagledala ob steni dolgo polico, na kateri je bilo ogromno kosti, ni imela časa ugotavljati, kakšnega izvora so, ampak jo je urno ucvrla na plano. Ta ženska je sedaj stara že devetdeset let.

Neki kmet se je z izkupičkom za prodane vole vračal proti domu, in pri Lapovniku ga je zajela noč. Ko so zvedeli, da se vrača s sejma, so bili sila prijazni z njim, posebno ženske. Ko pa so se odpravljali spat, je nekje v ozadju zaslišal šepet: »Ali ga boš ti?«, jo je jadrno ucvrl skozi vrata na plano in tek, moški s psi pa za njim. Skočil je za neko skalo in že je mislil, da bo po njem, ko so na veliko čudo psi izgubili sled. Dolgo si niti dihati ni upal. Šele čez nekaj ur se je ves premražen priplazil k sosedu, kjer si je poiskal toplejšo in bolj varno zavetje. Tam je izpovedal tudi svoj doživljaj, katerega mi je povedal potomec te domačije. Sedaj je ta grunt s svojbo burno zgodovino v družbeni lasti.

Ludvik Mori

ZA KOGA TISKAMO VIHARNIK

»Komaj čakava, da pride VIHARNIK, katerega zelo rada bereva. Viharnik in Vzajemnost sta najina edina časopisa,« sta mi povedala dva ostarela človeka iz samotne bajtice.

V začetku izhajanja našega glasila, smo ga razpošiljali bralcem preko gozdarskih obratov in podjetij, kjer so bili naši delavci zaposleni in je bil bolj ali manj redno razdeljen. Kmetje smo dobivali Viharnik zelo nerodno, le največ ob izplačilu za les, po kar smo šli dva ali trikrat v letu v dolino. Tako je ostalo kar veliko izvodov na policah naših gozdarskih obratov.

Pred desetimi leti smo na pobudo bralcev dosegli, da Viharnik kmetje in upokojenci dobivamo po pošti, a žal ne vsi. Še je nekaj kmetov, ki Viharnika ne dobijo, pa tudi kakšen upokojenec ostane brez njega. Še bolj prizadete se počutijo delavke drevnice, kamor Viharnik ne pride, mi je potožila ena od delavk, ki Viharnik skoraj nikoli ne dobi in si ga izposoja od upokojencev ali kmetov. Morda na tak način ostaja jo brez glasila še delavci kakšnega drugega lesarskega obrata.

Morda bi bilo kar najbolj prav, da bi Viharnik vsem pošiljali po pošti, tako bi ga dobili upravičeni in bi ga radi brali, da ne bo neprečitan v skladovnicah romal v kurirski ali na odpad. To glasilo postaja vse bolj aktualno in zanimivo.

Ludvik MORI

HANZI ARTAČ — SKLADATELJ KOROŠKEGA MELOSA

Koroška je čudovita dežela. Lepote, ki jih skriva v sebi, so kakor biseri. Dravca ob tihih večerih zasliši klic Miklove Zale, Rož, Podjuna, Zilija izdahnejo besede: »Kje je moj ljubi dom?«. Tihe globače, skriti gozdovi so še vedno polni teh melodij. Kdo bi prešel in spoznal vsa stoletja, ki so bila pred nami in v našem času pustila sledove ljudi, ki so zapisani v koroško zgodovino.

Na Koroškem živijo ljudje, ki se trudijo, da slovenska beseda in pesem ne bo izumrla. Veliko nam je zapustil pokojni Miro Kernjak. Vsi poznamo njegovo: »Mojce, oh Mojce!« In še mnoge druge. Pod Obirjem, v Hribernikovi kajži pa se je rodil mladi skladatelj Hanzi Artač. Njegove melodije so nastajale na pašniku, ko si je kot mladi pastir žvižgal in pel pesmi, ki jih je sam zložil. Bile so drugačne kot Kernjakove; imele so svoj stil, svoj melos. Hanzi mi je pripovedoval o sebi: »Vsak človek ima svoj dar. Meni je bilo darovano melodištvo. Težko je bilo to dojeti, dokler je bil moj svet pastirsko življenje. V šoli v Železni Kapli sem se od učitelja Karla Prušnika naučil nekaj o črkah in o glasbi. Nekaj je v meni raslo. Tudi takrat, ko sem delal v gozdu in pozneje na cesti. Mnogi so me zasmehovali, predvsem zato, ker sem bil Slovenec.

Čas pa je tudi meni pomagal. Kupil sem si mali magnetofon in vanj presnel vse svoje pesmi in melodije, ki sem jih skladal. Pozneje sem si kupil klavir. Z njim sem si veliko pomagal. Naučil sem se igrati tudi harmoniko in ustanovil sem ansambel, ki je pričel zeti uspehe na Koroškem. Spoznal sem pesnico Milko Hartman. Ona mi je pisala tekste, jaz pa melodije, ki so pri poslušalcih storile korak.

Pozneje sem v Sloveniji spoznal priznane skladatelje. V Ljubljani sem se izpopolnjeval pri raznih profesorjih. Moje skladbe so že dosegle svetovni sloves. O meni je gospod Bojan Adamič povedal: »Pesmi in skladbe, ki

Hanzi Artač

jih ustvarja Hanzi Artač so čisto svoje, so melodične, so lušno banalne. Sem tudi prvi koroški Slovenec, ki je prejel od deželnega glavarja gospoda Wagnerja denarno nagrado in diplomu. Denar mi je zelo koristil za študij glasbe. Do danes sem ustvaril dve pesniški zbirki za pevske zборе in druge skladbe. Mnoge med njimi so že posneli na kasete in gramofonske plošče. Tako širim na Avstrijskem Koroškem slovensko pesem, da ne bo izumrla, je povedal Hanzi Artač.

Hanzi danes živi v svoji hiši v Galiciji v bližini Celovca. Njegova žena je učiteljica in tako oba širita, vsak na svoj način, slovensko besedo in pesem na avstrijskem Koroškem.

Viktor LEVOVNIK

Osemnajstega maja letos so gozdarji popeljali s seboj na teren tudi svoje »rože« in »rožice«, ki skrbijo za potrebno urejeno poslovanje pri našem gozdnem gospodarstvu. »Naj vidijo Dolino smrti,« so rekli, »najstarejšo slovensko lipo pri kmetu Najevniku in zdrav gozd v Fekovem v Bistri.« Da je življenje in delo na kmetih dosti bolj zanimivo in pestro kot v njihovih pisarnah, so spoznale pri Knezu v Bistri, kjer so rade volje prevedrile polodansko nevihto. Kot se vidi na sliki, je bilo med »rožami« tudi nekaj »kaktusov«.

Foto: Andrej Šertel

OB OTVORITVI TRBONJSKEGA MOSTU

Srečni in ponosni...

Krajani Trbonj in bližnjih zaselkov so bili gotovo v nedeljo, 27. maja najsrečnejši v življenju, ko se jim je končno uresničila želja na katero so čakali dolga leta. Dobili so nov most čez reko Dravo. Na transparent, ki so ga potegnili čez most pa so zapisali: **DOBRODOŠLI! DRAVA JE PREMAGANA IN SREČNA NAM BODI POT.** Kaj za krajane Trbonj pomeni novi most, pa so nam takole povedali:

Ob otvoritvi mostu čez Dravo v Trbonjah se je zbralo preko tisoč ljudi. To je bil najsrečnejši trenutek za krajane Trbonj.

Foto: F. Jurač

Nov most v Trbonjah je odprl Andrej Levičnik, direktor slovenske uprave za ceste — Foto: F. Jurač

Franc Hajnže

Fanika Kričej

FRANC HAJNŽE, kmet iz Danijela: »Kaj naj vam rečem. Presrečen sem, da sem končno dočkal trenutek, ko smo dobili novi most. Mi kmetje se bomo gotovo sedaj lahko še bolj razvijali in še uspešnejše gospodarili. Tudi mladi bodo gotovo na kmetijah še rajši ostajali, kot prej, ko so Trbonje bile cestno slabo povezane.«

FANIKA KRIČEJ, uslužbenka iz Mute: »Današnji dan je gotovo za ljudi tega kraja poseben dan, kajti kaj jim pomeni nov most čez reko Dravo, gotovo najbolj vedo oni sami. S tem je postal kraj Trbonje še enkrat bogatejši in se bo še lahko bolj razvijal in širil. Prebivalcem Trbonj k temu velikemu današnjemu dogodku samo še čestitam.«

Alojz Kalič

Marjan Rudolf

ALOJZ KALIČ, direktor TOK Gozdarstvo Dravograd: »Današnja pridobitev je ne samo za Trbonje velik dogodek, temveč je ta dogodek velik tudi za nas gozdarje. Spravilo lesa bo sedaj lažje, kot pa je bilo prej po teh vijugastih cestah. Sicer pa mi gozdarji bomo za staro cesto iz Dravograda še tudi naprej skrbeli in jo vzdrževali.«

MARJAN RUDOLF, kovač iz Danijela: »Skoraj ne morem do besede; presenečen in ponosen sem na nov most. Ne morem verjeti, da je to sploh res in, da se bomo lahko vozili po novem mostu. To je za nas okno v svet. Ker imam kovaško obrt, sem še posebej srečen, ko bom lahko obrt še bolj razširil in si tako pridobil še več strank.«